

Magyar

I R O D A L M I
R I T K A S Á G O K

Szerkeszti Vajthó László

48.

MADÁCH IMRE
VERSEI

I.

A Magyar Irodalmi Ritkaságok eddig megjelent számai:

1. Bessenyei György: A törvénynek útja. Tudós társaság. Ára 1— P.
2. Péterfy Jenő dramaturgiai dolgozatai. Ára 2— P.
3. Benyák Bernát: Joas. Piarista iskola-dráma, 1770. Ára 1-50 P.
4. Bessenyei György: Egy magyar társaság iránt való Jámbor Szándék. Bécs, 1790. Ára —80 P.
5. Károlyi Gáspár: Két könyv... Debrecen, 1563. Ára 1-50 P.
6. Szemelvények Temesvári Pelbárt műveiből. Ára 2— P.
7. Péterfy Jenő zenekritikái. Ára 1-50 P.
8. Édes Gergely: Eredeti oktató mesék. Ára 1— P.
9. Dugonics András: Magyar példabeszédek közmondások c. gyűjteményéből. Ára 1— P.
10. Kazinczy világa. Ára 3 P.
11. Szent Erzsébet legendája. Szent Elek legendája. Halál Himnusza. Ára 1— P.
12. Siralmas panasz. Ára 1-50 P.
13. Péterfy Jenő dramaturgiai dolgozatai. Második sorozat. Ára 1-50 P.
14. Vedres István: A Tiszát a Dunával összekapcsoló új hajókázható csatorna. 1805. Ára 1-50 P.
15. Bessenyei György: Anyai oktatás. Ára 1.. P.
16. Bessenyei György: Magyarság. A magyar néző. Ára 1— P.
17. Hajnal Mátyás: Az Jesus szivét szerető sziveknek ájtatosságára. 1629. Ára 2— P.

M. irod. O. 12311/48.

MAGYAR IRODALMI RITKASÁGOK
SZERKESZTI VAJTHÓ LÁSZLÓ

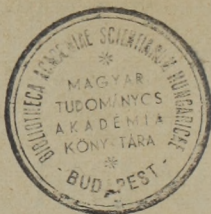
— XLVIII. SZÁM —

MADÁCH IMRE VERSEI

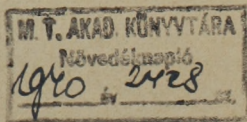
I.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Kiadta dr. Bajusz Györgyné és Tanártársai
l e á n y g i m n á z i u m a

Felelős kiadó: Dr. Bajusz Györgyné.

33.754. — Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, (F.: Thiering Richárd.)

A vezetésem alatt álló leánygimnázium is örömmel vesz részt abban a nemes munkában, mely immár kerek tíz esztendeje egyesíti közös célra az ország középiskoláit. Gyümölcsöző pedagógiai szempontból, ha növendékeinket az a tudat töltöheti el, hogy cdaadó buzgalmukkal maguk is hozzájárulnak az irodalomtörténeti emlékezet megújításához, tanulságos számukra a munkában való részvételük s ugyanakkor hasznos munkát végeznek a legnemzetibb tudomány, a magyar irodalomtörténet számára. Köszönjük a „Magyar Irodalmi Ritkaságok“ megindítójának és szerkesztőjének, hogy meghívása munkánkat lehetővé tette.

E kötet előkészítésében a magyar nyelv és irodalom tanárainak, dr. Lukács Imréné Szombat hely Etelka dr.-nak, dr. Waldapfel Imréné Petrolay Margitnak és dr. Waldapfel Józsefné Spiegel Rózsa dr.-nak vezetésével Erős Éva, Fodor Zsuzsánna, Fürst Éva, Kahle Magda, Kolmann Zsuzsánna, Magyar Éva, Nánay Edit, Oberländer Sarolta, Réti Éva, Rottmann Hedvig, Ungár Márta, Vas Zsuzsánna és Weisz Éva VII. osztályú, Deutsch Ilona, Eisner Livia, Goldmann Alice, Gregersen Margit, Landesmann Judit, Markovits Éva, Mayer Noémi, Reiner Erika és Tárnoky Ilona VI. osztályú, Földes Zsuzsánna és Holló Vera V. osztályú tanuló vett részt.

Dr. Bajusz Györgyné Kossányi Edit.

Madách Imre összes verseinek első teljes kiadása indul meg az itt közreadott kötetkével. E kiadás szükségéről a szakemberek régóta meg vannak győződve; azt hisszük, maguk a költemények meg fogják győzni róla a nagyközönséget is. Elég e helyt annyit jelezniünk, hogy majdnem felerészben kiadatlanok, a kiadottak jelentékeny része is a kiadótól itt-ott lényegesen megváltoztatott vagy kezdetlegesebb szövegezésben ismeretes, és a költemények élmény szerint való összetartozása is igen kevéssé világosodik meg az eddigi közlésekből.

Abban a rendben és azzal a szöveggel adjuk itt a verseket, amint költőjük életének legutolsó hónapjaiban sajtó alá rendezte, — már amennyire ez a többszörösen átjavított kéziratból megállapítható. A nehézségekről, néhány helyen megmaradt kétségeinkről, általában eljárásunk részleteiről jegyzetekben fogunk számot adni.

Kedves köteleességet teljesítünk, midőn a Madách kézirati hagyatékát őrző Országos Széchényi-Könyvtár kéziratára tisztviselőinek sok szíveségükért őszinte köszönetet mondunk.

Bizonyára nem tökéletes, de a nagy költő-gondolkodó iránt való hódolattal és feladatunk értékének tudatával végzett munkánk eredményét Madách Imre tisztelőinek szíves figyelmébe ajánljuk.

SÁRGA LOMB.

Gazdag bőségén a nyárnak
A virágot fel se vesszük,
Minden óra új gyönyört ad —
A hervadtat porba vetjük,

Míg az ősz jó hűs szelével,
A virágok mind kihálnak,
S mult idők emlékeül csak
Sárga lombjaik maradnak.

Őszveszedjük akkor őket
Édes bú emlékeképen —
Egy-egy napnak érzeménye
Írva van minden levélen.

Egy-egy lomb minden dalocskám,
Mely a multban éle-nyíla —
Ez kertben, míg az vadonban,
Ez lányszút, az sírt virasztva.

S a tavasznak halvány képe
Száll előttem egyszer még el,
Amidőn a dalt mosolygva
Zengem el — könnyű szemekkel.

S Z E R E L E M

KIS LEÁNY.

Díszes leánysereg között
Áll egy kicsiny leány,
Fél gyermek, oly igénytelen
És olyan halavány.

Tán azt hiszi, hogy őtet ott
Még észre sem veszik?
Megmondjam-e, kitárjam-e
Szívem reményeit?

De hátha meg nem értene,
S tanít szeretni bár,
Még nem tanul és szíve csak
Gyermekjátékra jár.

Inkább szó nélkül küldöm el
E kis füzért neki,
A nap csókjától égnek úgy
Lengőke kelyhei.

Hahogy megérte azokat,
Úgy engem is megért
S hervadni látom estve majd
Hó keblén a füzért.

Ha meg nem ért, füzérem úgy
 Játékul lesz neki,
 És én megnyugszom abban is,
 Ha örvendezteti.

HÓDOLAT MÁRIÁNAK.

Neked szentelt ifjú szívem
 Minden vágyat, szerelmet,
 Te a nap, én meg a fűszál,
 Mely nyíló általad lett.

Fogadd el, lányka, szívesen
 Mit szellemed teremte,
 Minden fűszálnak nyílnia
 A nap is megengedte.

És bár egy-egy életsugárt
 Lövel minden virágra,
 Nem ég kevésbbé fényesen
 Ragyogó koronája.

Nem mondom én se, hogy szeress,
 Csak adj sugárt, hogy éljek,
 S neked virágként illatot,
 Színt, harmatot szenteljek.

A BOKRÉTA.

Mért hervad le a bokréta kebleden;
Tán haragszik, hogy szépíteni képtelen
S bájaidnak tengerében elmerül,
Mint a csillag, hogyha a nap felderül?

Vagy meleg volt tán, leányka, kebleden
S attól hervad a virág oly hirtelen?
Tűzz kebledre más bokrétát úgy, leány,
Melynek meg nem árt a szív melegje tán.

Ily bokréta lenne e szív, hidd nekem,
Benne sok szerény virág hajt kedvesen.
Bájaidra sem lesz irigy, jól tudom,
Sőt miattuk jobb szeret még angyalom.

FEHÉR RÓZSA.

Halvány és szende vagy,
Mint gyöngé rózsaszál,
Elöttem e virág
Nagy 'kedvességben áll.

De százszor kedvesebb
Illatjáért nekem,
Leánynál illatul
Van tiszta szerelem.

Oh lány! ha rózsza vagy,
Tanulnod tőle kell,

S az illatát csupán
Éltével hagyja el,

Mert hogyha elröpül
A rózsaszerelem,
Bús csalógányoddal,
Leány, mi lesz velem? — —

ELSŐ CSÓK.

Szenvedtem érted,
Szép kedvesem,
Sokat szenvedtem
Oly szívesen,
Hisz pályabérért,
Minő te vagy,
Nincsen fáradság
Eléggé nagy.
De szív! ki érti
Meg titkodat?
Ki nyugton тұrtél
Villámokat,
Most már midőn int
A békepart,
Lankadni készted
A vágyó kart.
S ki nem hajoltál
Meg bú miatt,
Üdvtől roskadsz le
Egy csók alatt.

ELVÁLÁSKOR.

A búcsu inte, szűm majd megrepedt,
 Megátkozám az ádáz végzetet,
 És csókot nyomva lánykám
 Szemérmes homlokára,
 Egy könny ragadt szememből
 Piros kiesiny arcára.
 Tudtam, mert ismerem már a világot,
 Örvénye nyel s nem ad ki boldogságot.

Mint számüzött angyal menny ajtaján,
 Úgy álltam a bucsúzó csók után
 És ő mosolyga mégis
 Hívón tekintve égnek,
 Könnyében is szivárvány
 Gyanánt reményi égtek.
 S szent hittel olyan megnyugodva szóla:
 Hisz jó az Isten, s ő vezet bucsúra.

Ah, e megnyugvást én is ismerem —
 Szebb volt világom akkor, jobb szívem,
 Midőn mosolyga nékem
 Is még a létnek arca,
 Mely most tükörbe néző
 Magunkat adja vissza.
 Amig gyászomra csak villámot öltöz,
 Neked hajnalt, neked virágot tükröz.

S tükrözzön végig, — szín s illatja ez
 Lelkünknek, melyet istencsók szerez
 Keblünket szentesítve
 A hitnek fénykörével,

Mint színt ad a virágnak,
 Mely szépségben ragyog fel,
 Míg durva kéz csapásai nem érék
 Virág s léleknek e legszebbik ékét. —

S ha egykor sír borúl is majd föléd
 Elnyelve minden vágyat, szenvedést,
 Sírodra még a szent csók
 Bűvös virágot hint el,
 Míg rám ha sír borúland,
 Borul kopár sötéttel. —
 De csak tudjam, hogy rajtad még ragyog
 Az istencsók — könnyebben meghalok.

EMLÉKSZEL-É?

Emlékszel-é a szép napokra,
 Midőn oly boldogak valánk,
 És minden oly szép összhangzással
 Mosolyga ránk,
 Emlékszel-é?

Hallgattuk a pacsirta dalát
 S midőn eltűnt felhők megett,
 Lelkünkben halkan folytatók a
 Lány éneket.
 Emlékszel-é?

Akkor szívünkben is tavasz volt,
 Szerelmem a pacsirtaszó.

Felhő borít most engem is, de
 A dalra óh
 Emlékszel-é?

Folytatja-é azt, lány, szived még,
 Mit csak neked danoltam én?
 Ha nem, — dalával e szegény szív
 Is halni mén,
 Ha feledél.

Nem zeng fel újra, mint pacsirta,
 A szívre nem jó két tavasz,
 S számomra benned, oh leányka,
 Már veszve az,
 Ha feledél.

S ha mondok is dalt, őszi szél az,
 Mely hord hervadt virágokat,
 Miket a dús tavasz feledve
 Az őszre hagy,
 Mint feledél. — —

KERTBEN ETELKÉHEZ.

Rózsakertben testvérek közt
Ültél, lányka, nyári reggel,
Szent imát rebegtek ajkid
Buzgalommal, hű reménnyel.

Jöttem, édes ajkaidnak
Szent imáját csókolám le,
Mint virágidnak harmatját
Forró napnak lángszerelme.

Így folyjon bár végig élted:
Testvérek közt játszi csendben,
S ajkadon olvadjon öszve
Hit, reménység és szerelem!

NYILVÁNOS TITOK.

Mondanám, hogy nem vagy szép, leány,
Hogyha nem néznél tükörbe,
Mondanám, hogy jó sem vagy talán,
Hogyha nem néznél szívedbe.

És ha tükröd s szíüd dacára még
Nem tudod, mi szép, mi jó vagy,
Én sem mondom el, mert bájad így
Öntudatlan kétszer oly nagy.

Mondanám, hogy lelkem nem szeret.
Mit mosolygsz — oh, hallga, hallga!
Hadd maradjon szíveinknek ez
Nyilvánóságos drága titka!

Boldogíts csak, boldogíts tovább,
És ne tudd — elég ha sejtet,
Mint a gyöngyház, oly önkénytelen
Kedvem gyöngyeit ha termed!

Ah, de balga én, ha tőled is
Rejtem, üdvöm mért fecsegni ki?
Vagy nem-é fél boldogságom az,
Hogy nem tudja senki, senki?

Hadd ragyogjon, aki azt hiszi,
Hogy csak irigyelve boldog,
Én homályos csendben élvezek
A lány keblén és mosolygok.

BÚCSÚÉRZETEK.

Alltam ősi háznak ajtajában,
Vándorbot volt reszkető kezemben,
Ámde felvidultam, mert a férfi
Sorsa, hogy csatát próbálni menjen.
Hisz ha karja lankad, vérzik melle,
Majd e ház lesz ismét nyugta, enyhe.

Búcsúzám gyöngédszívú anyától,
Áldást hinte s könnyeket fejemre,
Ah, de hisz' hogy fészkéből kiszálljon

A fiú, ez vár minden szülőre,
Gondolám, s ha fénnel visszatérek,
Mily öröm lesz a kedves szülőnek.

Elszakadtam egyetlen baráttól,
Hej nehéz volt e perc életemben,
Ah, de olyan önző lett-e e szív,
Gondolám, hogy szinte szégyeneltem.
Életpálya nyílt a jóbarátnak,
Ez vigasztal s könnyeim elálltak.

Válnom kéne, kedves lányka, tőled,
S nem vigasztal pályád ragyogása,
Hisz neked nélkülem, drága lélek,
Istennek sem kellene világa.
Elhervadnál, mint virág, ha jó tél,
Nélkülem ki élni elfeledtél.

Nem vigasztal, hogy sorsunk folyása,
Mint szülőmtől, tőled messze lenni;
Nem vigasztal, hogy ha koszorúval
Megjövök, fog örömet szerezni;
Nem néznéd te fényes koszorúmat,
Csak, hogy éltünkéből mi sok lehervadt.

Nem vigasztal, hogy ha a világban
Lankad e kar és lelkem szerelme,
Házammal megellek téged is, lány,
S majd öled lesz e kebelnek enyhe,
Oh a ház, a kő dacol a vésznek,
Lány, tavasz, ifjúság elenyésznek.

A HÜTELEN.

Korán sujtott a sors keze,
 Más gyermekek míg vígadának,
 Sírhandján ültem jó atyámnak,
 Én árván síró gyermeke.

Nem hittem, hogy még lesz idő,
 Melyből ohajtva vissza-vissza
 Tekintsek könnyre, néma sírra,
 Mint üdv után a szenvedő...

S úgy lett, mit üdvének nevez
 Szívünk, csak két rosszból a kisebb.
 Mitől ma még borzadva retteg,
 Talán egyetlen kiucse lesz. —

Halvány a börtön mécse bár,
 Kit sírfenekre élve tettek,
 Jutalma mindkét életének
 Üdvéért lenne ily sugár.

S mi még előtte rémül állt,
 A tengereknek barna szirte
 Lesz a hajósnak vágya, enyhe,
 Há a hajó fenékre szállt.

Oh, hogyha volna nékem is
 Könnyem! de férfikönny kiszárad.
 Nem enyhül többé tőle bánat,
 S ki nem sír, az vigaszt se hisz.

Oltárul sír sem áll nekem
Emlékeül a hűtelennek,
Nem érzem csókját szellemének,
Mely öszvekötné még velem.

S hol vigaszt minden szív talál,
A síron túl sincsen reményem,
Ott is, ki itt feledt, a hűtlen
Egy más rokonlélekre vár.

ÖNVÁD.

Én voltam a hibás magam, leány!
Téged ne nyomjon semmi szemrehányás!
Könnyelműen csupán én téptem el
Az édes rózsaláncot köztünk, nem más.

Magam szenvedjek érte büntetést!
És szenvedek, kebeledtől eltépve,
Mert a mennyből, mely ellen vétkezém,
Önakarát önkénytesen száműze.

Oh drága hölgy! álbüszkeségből mért
Nem hallgattam keblemnek jobb szavára,
Bizalmasan és megbocsátva hűn
Tőled kérvén írt szívemnek bajára?

Mért hallgatám meg suttogásukat
A közbenjárók vészes seregének,
Kik két szív közt akként tolonganak,
Mint nap s föld közt gyászfellegi az égnek,

S táplálják a vak szörnyet gondosan,
 Mely önkeblén pusztít, a félreértést,
 Míg egy bizalmas szó, egy pillantás
 Elvégzett volna köztünk minden kérdést.

Nem ferdült volna tiszta érzetünk
 Hideg számítás ronda alkujává;
 Nem volnék mint száműzött Ádám most,
 Kinek az Édent önkeze bezárá.

Mit adhatsz még, mit adhatsz most nekem?
 Nem hozhatsz vissza egy sugárt a multból.
 Adj hát egy könnyet útitársamul,
 Hogy álmodjam rólad s elmúlt napokról.

UTÓHANG.

Mint nap, derült reám
 Arcád, felhőtelen —
 Lassan halványodál
 El ködnek lepliben.

És ámuló szemem
 Könnyezve még kísér,
 Midőn, mint esti fény,
 Már régen eltűnél...

Helyetted éj vagyon
 És fénylő csillagok,
 Minden csillagban egy
 Szentelt emlék ragyog.

Melyik, hölgy, a tiéd?
Én búsan kérdezem,
Oh, mert már csillagod
Is alig ismerem.

S ha egy-egy csillagot
Látok, hogy elesett,
Megborzadok, nem-é
Volt az, nő, a tied;

S rólad, ki egykoron
Égő napom valál,
Tán csak hulló csillag
Hoz hírt, hogy elbukál.

LUJZÁHOZ.

Mit keressz te, lány, e gyógyvizeknél
Dúsan ifjúság- és kellemekben,
Nem lehet, hogy a halálnak árnya
Tégedet, lány, eltakarni merjen. —

Szellem vagy te, testet mely azért ölt,
Hogy nyilatkozhassék a világban.
És a test átszellemüle benned,
Mint a fa — a ragyogó virágban.

Hogyha már te is sírhoz közelgesz,
Érettnek kell lenni a halálra
Az egész világnak — s oh jaj, oh jaj!
Mégis úgy van — szűm borzadva látja.

Elveszesz — nem hervadó virágszál —
Meteór, mely sugározva hal meg.
Egy-egy élet ára a pirosság
Arcodon, s mely környez, az ígézet. —

Érzed-e te, oh kedves leányka,
Hogy jegyese vagy már a halálnak,
Azt hiszem, nem érzed, enyelegni,
Mosolyogni néha hogyha látlak.

Ah, de hogyha elmerengsz az úrben
 Kis kezed kezem között feledve —
 Hozzám símulsz és megrendül ajkad,
 Mintha némán hívnál védelemre,

Kéjjel szívod a napnak sugárát
 S ifjú lelked a jövőbe nem jár,
 Hallgatsz, hogyha én festem varázsát —
 Látom, érzed, az nem a miénk már.

Egy titok van mindkettőnk szívében
 S egymástól takarjuk kímélettel,
 Mosolyogva, mint ha a sötét sírt
 Jó barát virágokkal fődé el.

KÖNNYELMŰSÉG VARÁZSA.

Látom, mily közélről les ránk az enyészet
 És szívünk világa mily múltó, mi röpke,
 Ah, de véled élni-halni int a végzet,
 S játszom és enyelgek, mint kertén a lepke.

Látom, délibáb, nem forrás, ami biztat,
 Hasztalan epeszt el e szív szörnyű szomszárja —
 Haldokló szerelmed csak csillámot adhat
 S én mégis követlek, lányka, a vadonba.

Ing a föld alattam, dördül a tűzakna,
 S intő szózatának a fülem bezárom.
 Ott rakok tanyát — és hogy nyugodt alapja
 Egy virágszőnyeg lesz — gyermekész, de várom.

Fákat ültetek, mint hittet ültet az agg,
 Melyek enyhe árnya nem fölötte leng majd.
 A jelennek élvét hordom áldozatnak
 Egy lidércért, melyet szűm a jövőben hajt.

Ó, szent könnyelműség — lelünk búvirága,
 Illatot lehelsz, hol megdöbben, ki számol —
 Mosolyogva mondod: hős élted kis ára
 A borostyánnak, mely zöldel a halálból.

Ó, szent könnyelműség, legdrágább ajándok,
 Melyet küld Isten a föld emberének —
 Egyedül te vagy, mi mindenén sugároz,
 Mindenén végigzeng, mint túlföldi ének.

És míg minden ember itt egy-egy elítélt,
 Hogy mégis mosolyghat, te tanítod őtet,
 S egy nyáréji álom, hogy szívemben is kélt
 Lujzáról, azért is hála, hála néked!

BETEG KEDVESEMHEZ.

Nyitott ablaknál álltam kedvesemmel,
 Az őszi nap utószor még megállt,
 S betöltte mindent oly szelíd özönnel,
 Mint a szülő, ha haldokolva áld,
 És mint körüle mind elcsendesednek,
 Oly néma lesz a szálló éj, felé
 Csak a szél suttog — mintha a betegnek
 Hogylétét résztvevőleg kérdené.

Halvány köd ül a földre, szürke árnya
 Minden jól ismert tárgyat átbüvöl,
 Abrándos rémek himbálnak bólintva,
 Tündér liget épül és összedől,
 Zördül a fák harasztja, borzad a szív,
 Együttérzés borúlata fog el — —
 S a néma gondolatra, mely gyötör, vív,
 Közénk repülő sárga lomb felel — —
 Elsápadsz — tán a lombbal egyetemben
 E szél arcádról rózsaszirmot ráz —
 Meg elpirulsz — mitől? hiszen kívülem
 Pirosra arcod nem csókolja más — —
 Vagy e pir arcodon csak őszi lomb-e,
 Mely perenyi fényiért halált cserél — —
 Az elbukó nap bíboros lemente,
 Virág, mely díszlik, hogyha halni kél? —
 Nem, nem, neked, leányka, élni kell még,
 Csak a haldokló ősz kábíta el.
 Az reszket — fénye, dalja elhagyá rég —,
 De mennyit rejt még néked e kebel!
 S miért választanád a más világot?
 Az, míg nem ösmer, könnyen nélkülöz.
 Én elfeledtem minden boldogságot
 Kivüled — éltemhez más nem kötöz.
 S ha meghalhatnék véled — oh, hisz akkor
 Halál lesz élni s élet a halál —,
 De ismét elmerengek a sohajtól,
 Mely a virágot oly gyilkolva jár.
 Hadd, hadd tegyem be ezt az ablakot, lány,
 S ne nézz az égre, irigy az s megöl,
 Ha látja, hogy szemedben szebb sugár van. —
 Nem engeded — — — Kebled keblemre dől,

Kéjjel szivod a léget és sováran,
Mint messzi hon felé — a holdba nézsz
Mosolygva szendén, mintha intne onnan
Jól ismert s mégis túlvilági kéz.
Ajkad némán mozog — szemed lezárod,
Az égbe int kezed, a reszketeg —
Távol harang szól — halvány hold világol —
Fagyos szellő sír — oh lány, értelek.

CSAK EL, CSAK EL!

Csak el, csak el az emberek köréből,
Ki a szabadba — búcsunkat ne lássa
Hideg kíváncsiság — hisz életünkбől
Úgyis legtöbb fogy vesztegetve másra!

E néhány percet éljük hát magunknak,
S az őszi est velünk mosolyg, velünk sír —
Az emberek más baján csak mulatnak,
Megérteni csakis rokonérzés bír.

Nézd lány, mi tiszta, nézd, mi csendes az est,
Mint hogyha a nyár végbúcsúkat intne,
Aztán hideg lesz, ily múló varázst fest
Ez a búcsú is, lányka, életemre.

Ládd, hogy csillámlik a deres mezőség
S itt-ott feledve még egy kis virág áll,
Ha látod, hogy mosolygok mostan is még,
Az ragyogó dér, az csak ily virágszál.

Ellebben, s megmarad az árva élet,
 Oh jaj, miért ismertem nála jobbat!
 Ez megkettőzteté a veszteséget, —
 Szerelmes lelked ígéret-országát.

Nézd, hogy megcsendesült a szós patakesa!
 Hajdan virágok néztek tükörébe,
 Talán halálhírrrel vagyon beírva
 A rajta úszó sárga falevélke.

Nekünk ír-e a természet aztat?
 Nem, nem, remény int, látod, a magasból,
 Sejtéstől űzve szállanak a darvak
 S bizton regélnek már az új tavasról.

A rétet szívárványháló borítja,
 Fent szellő játszik tünde fonalakkal.
 Talán az égből nyúlnak így alá, hogy
 Földünket összekössék szebb honukkal.

De a szívárvány futva fut előlünk
 S deres füvet hagy csak bús lépteinknek,
 A fényes szálakat nem vonja földünk,
 S ki tudja, merre, újra ellebegnek. —

Oh lány! szerelmünk is ha ily ezüstszál,
 Ilyen szívárvány a kopár mezőn csak,
 Mely égből szállt le, megbüvölt, de elszáll;
 Mert nem való e föld rideg porának!

EGY EST EMLÉKE.

Oly rekedt meleg volt,
 Oly borús az est,
 Lankadt lombban a szél
 Nem tett semmi neszt.

A madár félhangon
 Búsan énekelt,
 Távolról dalára
 Halk moraj felelt.

Mindezt együtt érzénk
 S jártunk szerte-szét,
 Némán — mert helyettünk
 A bús est beszélt.

S hogyha néha-néha
 Volt is egy szavunk,
 Suttogánk, úgy érzők,
 Sírok közt vagyunk.

S féltünk felrettentni
 A halottakat.
 Féltünk, kél szívünkben
 Életgondolat.

Oh pedig oly édes
 Volt, mely meglepett,
 A halálnak vágya
 Mindkettőnk felett.

Elváltunk — sok év folyt
 Már azóta el,
 Sok gyönyör ment sírba,
 Sok virúla fel.

Halovány emléken
 Él az este csak,
 Melyben óhajításaim
 Halni hívtanak.

De ha fel-feltűnik,
 E szemben könny ég,
 Hogy halni kívántam,
 Míg boldog valék,

S most, hogy a halálvágy
 Szümből elveszett,
 Élni vágyom és szűm
 Élni elfeledt.

FAGYVIRÁGOK.

(*Lujza sírján.*)

I.

Ki sír velem, ah Istenem, ki sír?
 Avagy nyugton viselni ily keservet,
 Mely végtelen, mint istenek hatalma,
 Emberkebellet egyedül ki bír?

Egész keservem négy rövidke szó,
 Egykedvűen vajh hányszor mondjuk el,
 Ha a lélekharang konogva szól, —
 Ki gondol arra, hogy tán egy kebel
 Kintől reped meg?
 Én már tudom, mert én is érzém,
 Értem, mi kín az egyedül kesergni,
 Midőn zokogjuk: ő többé nem él. —
 Ah én is tudnék egy rokon kebelt,
 Egész széles világon egyet, egyet,
 Reá hajolva kínomat kinyögni —
 De mostan óh hová, hová hajoljak,
 Midőn ép érte kellene kesergnem! —
 Oh lány, miért haltál meg, mondd, miért
 Cseréltél e forró kebel helyett
 Hideg sírt? —
 Nem szívtam el — csókolva — lelkedet.
 Hová lett most az árva elszakadva
 Világától, e szerető kebeltől?
 Hol tévelyeg rideg, sötét magányban
 Világa nélkül a szegény, szegény! — —
 Talán nevettem, amíg haldokoltál,
 Talán vigadtam, amíg szenvedél,
 S nem jött el, hogy megintsen, szellemed.
 Van-é, van-é hát még szellemvilág? —
 Oh lány, te el nem hagytál volna engem;
 Te hűtelen levél hozzám bizannyal;
 Hogy dúltad volna fel a szép világot
 Különben, melyet Istenként teremtl,
 Így egy csapásra?
 Vagy nem melengetém el csókjaimmal

Eléggé tőled a zordon halált?
 Miért az inkább engem nem talált?!
 Miért maradtam meg, mint a virágszál
 Ablak között az első téli éjre,
 Hogy lássam még az eltarolt mezőket
 S bútól hervadjak lassanként utánok? —
 Átok reád szív! mért vagy oly erős,
 Világoddal mért nem roskadsz te is le,
 Mért élsz, hogy romjain virrasztva számold
 Csak vesztéseid hosszú sorát?
 Vagy mért a természet, mért oly kegyetlen?
 Mosolyg, örül egész világ körülünk,
 Mint hogyha kárörömmel felkacagna,
 Hogy néma tél ül a kebelben. —
 Mért játszik a napnak sugára
 A síron, mint a kis virágon,
 S a fejfáról madárka énekelget,
 Mig lent halott van?
 Mért ha egy szív megreped,
 Nem gyászol véle minden élet?
 A pusztaságban résztvevőt találna
 Az árva szív,
 Míg így azt látja csak,
 Hogy isteneknek gondjuk nincs reája,
 S ha egy ember vesz, egy virág lehullt,
 Mindegy előttük, ők mosolyganak csak,
 Az ember oly kicsinyke, nyomorult.

II.

Hát itt vagyok megint, oh drága völgy,
Ajtód előtt állok, kicsinyke ház!
Jól ismerélek egykor, s most miért
Egész valódnak arculatja más?

Hisz egykor itten az élet lakott,
Most a halál ütött sötét tanyát,
Elszállt a szellem, s hullájára a
Természet dobta halvány fátyolát.

Elváltozott azóta szívem is,
Sok édes hangú húrja megrepedt,
Együtt sirathatják, mely elrepült,
A ránk mosolygó kedves szellemet.

Téged nem költ fel a pacsirta-dal,
Engem fogadni lánykám nem siet,
Neked nem zeng a visszhang dalra dalt,
S nekem nem mondja senki, hogy szeret.

Mi jól esik e gyász is, hogy közös,
S fonnyadt lombod közt a szél zúgva jár,
Míg véle a nászkoszorúra szánt
Virág hervadtan a sírkertbe száll.

Csak szállj virág, mit is keressz te itt,
Rejtőzzél hozzá, szállj a sírba le,
Meleg van ott, keresztjét éri csak
És engem a tél fagylaló szele.

Vidítsad ott, vidítsd a drága lányt,
 Ki életében úgy ápolt, nevelt,
 Sugj a tavaszcól édes álmokat,
 Míg álmánál is szebb valóra kelt.

S midőn tavasszal feljössz újlag,
 Ne hagyjad ott legszebb testvéredet!
 Ki rátok küldi — Isten — a tavaszt,
 Hogyan sajnálna tőle — életet?

De a hó könnyen olvad s mély a sír,
 Oh türelem, csak türelem azért:
 Egy perc meghozza a legszebb díjat,
 Egy hosszú élet szenvedésért.

III.

Még itt feküsznek feltárt könyvei,
 Itt a füzér, melyet félbenhagyott,
 És a nekem szánt drága kis levél
 Félig megírva végét várja ott.

Sétálni ment talán csak asszonya,
 De jaj, mikor, mikor tér vissza majd,
 Ha elfeledt levélt, szívet, füzért,
 Ha lelke már nem vágyik és ohajt?

De el, sötét kép, óh hisz ő enyém,
 Mind egyre megy: halott, távollevő?
 Ez és az emlékünkből él csupán,
 S még jobb a holt, mert nem lesz hitszegő.

Mindkettő a jövőben visszatér,
 Hervadtan bútól a rég elszakadt,
 Míg a halott szunnyadva édesen
 Virágzóan, mosolygva megmarad.

IV.

Hah! ő beszél-e, vagy kint sír a szél?
 Koporsóját verik, vagy szűm dobog?
 Mindegy, mindkettő híven őrzi őt,
 És mindkettő felett a hit ragyog.

Zúg a szél, mint kísértetes beszéd,
 Kocog, kocog szobámnak ablakán,
 És fagyvirágok néznek rajta be,
 Hervadt virágok halvány lelke tán.

Megnépesül szent képekkel szobám,
 S szivemben is egy fagyvirág terem,
 A fagyvirág Lujzám... mécssem lobog,
 Ah érzem szellemcsókok, kedvesem. —

V.

Kifáradt munkás hogyha megy nyugodni,
 Rendén van az; nyugodjék csendesesen!
 Ha ősszel a lomb sárgán hull a földre,
 Hulljon — helyette más üdébb terem.

De csak feltűnni s télre válni újra,
 Hogy veszte jobban öljön, a tavaszt,
 De a hajnalnak már vak éjbe fúlni —
 Oh jaj ki látta, jaj ki látta azt?

Nem, nem, ki rózsát hintettél körödben,
 Amíg magadnak csak tövis maradt,
 Kell hogy siron tul újra összeszedjék
 A nekünk nyújtott bájvirágokat.

Nem kétkedik az a jövő világról,
 Kinek szívében szent halottja van,
 Lehull előtte a sötét sorompó,
 Mit a halál von olyan zordonan.

Fél lelke túl van, s hogyha földi kínok
 Emésztik, onnan hoz szelíd vigaszt,
 S felettem is szép Lujza drága képe,
 Mint egy-egy enyhe álmkép, viraszt.

Suttogva mondja: „Addig álmodol te
 Leánykádrol, míg kebleden leled,
 De még könnyű lesz akkor is szemedben,
 Mely nélkülém örülni elfeledt.

És nekem is könny fog szememben égni
 A boldog percben, mert eszembe jó,
 Milyen soká valál e bús világon
 Híved nélkül te árván szenvedő.“

VI.

Lelkemben elvonult már a vihar,
 Nyugodt vagyok megint, mint hajdanában,
 Hiszen nyugodt a holt is sírlakában,
 Csak a haldokló küzd fájdalmival.

Csak az ujon felásott sír kopár,
 Később virágok termenek felette,

Keblemben is halott van bár temetve,
Arcámon elvonúl egy-egy sugár.

A hosszú bánat csendes lesz s szelíd —
Szelíd, mint éj, melyen reng hold világa,
De mégis éj, csak gyászt mutat sugára,
Egy árva bimbót létre nem derít.

S ha zeng dalom, mint sírörző, tesztek,
Ki lámpákat rak az emlékkövekre,
Azok diszél, akik eltemetve
Alattok a mély sírban fekszenek.

Bár csillagot gyujthatnék mécs helyett,
Bár zengenék dalt, mely mindig fog élni,
És egy világot részesemmé tenni
Bírnék te benned, szent emlékezet!

Könnyülne lelke, mert Lujzám neve
Ereklyéül maradna a világnak,
Emlékeül szent könnyek hullanának,
Midőn felőle szólna a rege.

Míg így magam türök, jaj, egyedül,
És vélem együtt bűm is sírba száll le,
Nem gondol senki a lány szent nevére,
Érzés, keserv, mind feledésbe dűl.

VII.

Hová e kő, lánykám sirjára tán?
Hagyjátok azt a büszke férfiúnak,
Fellengő álmait hadd nyomja le —
Hogy meg ne törje zárját sírlakának.

A gyenge hölgyre púha gyep való,
S virágok, e kis földi csillagocskák
Hadd álljanak őrt testvérök felett
És rezge árnyuk fátylával takarják!

Majd a virághoz eljár kis madár,
Az sír felette, hogyha néma lettem,
S mosolygni fog, mint egykor a leány,
A sírvidék is, ahová temettem.

S ha majd lenéz a csillagok közül,
Csendes lakát szívesen látja így meg;
Írás se álljon sírján, csak neve,
E név egész világa az erénynek,

Mint hogyha látjuk Istennek nevét.
Ti ismerétek őt, s él lelketekben,
Míg az utóvilágnak hasztalan
Írnók le oly rideg, rideg betűkben.

Az ő jelképe itt ez áloé,
Mely egy-egy században virágzik egyszer,
És mint a földön minden, ami jó,
Aljg születve már meghalni tér el.

Egy reggel kezdett ő is fejlteni,
Míg az egekbe nyúlt fel szép virága,
Isten megkedvelé, s letépte, hogy
Gyönyörködtesse édes illatárja.

VIII.

Neked a korán sírt érzés ásta, lányka,
 Kétszeresen érzél bánatot, gyönyört te,
 Köznapi lelkeknek hosszas (?) életútja
 Kurta életedben ár gyanánt futott le.

Lányka, nemesebb lény voltál, mint az ember,
 S ép azért nem voltál tán való közējök,
 Néked fájt, amit más néz mosolygó szemmel,
 S végre elriasztott hitvány törpeségök.

Dal, virág s az élet mind szebb gondolatban,
 Mint megtestesülve — elvész szűz zománca.
 Tán az Isten üdve is csupán abban van,
 Hogy mit itt mi élünk, ő azt csak gondolja.

Megnyugszom hát én is, lányka, végzetedben,
 Hisz örök csalódás lenne földi sorsod,
 Eltörpülni látnád, amit képzetedben
 Alkotál. — Istennél most már folytathatod.

LUJZA LEÁNYTÁRSÁHOZ.

Ím itt a sír, szent mindkettőnk előtt az,
Ládd, érzeményünk hol találkozott.
Sírjunk közösen ormán, jöjj, leányka,
S szent lesz könyünk, mely együtt foly ki ott,

S ha nő virág, mi majd megismerendjük,
Hogy egyesült könnyből keletkezett,
Mint a megnyugvás, mely szintén föléled
Híven megosztott fájdalomunk felett.

S szent lesz szívünknek ez édes keserve,
Mint a hideg, de tiszta őszi nap,
Hogy a virág sem sejti meg, miként csak
Halotti csók az, melyet tőle kap.

S ha szűm halottjai közt angyalul lész,
Örülni fognak, jól tudom, neked
S elégedett ha lész te is helyeddel,
Ez árva szív leginkább az lehet.

A FAGYVIRÁGOK FELOLVASÁSA UTÁN.

A fagyvirágokat felolvasám
Előtted ép, te felsóhajtva mondtad:
Meghalnék én is szívesen, ha rám
Költő szerelme szintén ily füzért ad.

Oh lány, ha költőd ismét én vagyok,
 S örök dicsőség lenne minden ének,
 Dicsőséggel, dalommal felhagyok
 Egy perceért megmentett életednek.

EGY LEÁNYKÁHOZ.

Ah, látom, látom, hogy szeretsz, leányka,
 Kit annyian megesaltak, kedveled.
 Jaj istenem, be jól esik e sugár,
 Midőn az éj már majdnem eltemet.

De oh, a bú már úgy benőtt szívembe,
 Hogy a boldogság fájva illeti,
 Mint a szemet, mely mély börtönben sínyle,
 A jótékony nap fényes színei.

Inkább ne is szeress tehát, leányka,
 Oly szent ajándok az a szerelem,
 Midőn először ránk mosolygja az ég,
 Hogy nem való az már többé nekem.

Te felkelő nap, én meg alkonyúló,
 Te fejlő rózsza, én már hervatag,
 Előtted egy világ nyíl dús reményben,
 Engem reményim rég elhagytanak.

Miért dobnád sírokra koszorúdat?
 Én sírfüzért adhatnék csak neked;
 Nyugodjál hát meg, szebb jövőt derít rád,
 Hidd el, leány, bizonnal végzeted.

Száz új remény, száz új tárgy lép elődbe,
 S emlékem elhalványul közte majd,
 De szent marad. Ah, adj kezet e frigyre,
 S szelíd mosoly váltandja fel a jajt.

Nálam meg arcod, mint bús életemnek
 Utolsó fényes képe, megmarad,
 És álmaimnak tárgyát képezendi,
 Ha majd a sírnak hantja rámszakad.

HAGYJ EL.

Oh lány, miért, miért szeretsz?
 Hagyj el, még jókor van talán!
 Itt reng a föld, villám cikáz
 Kedvelted árva homlokán.

E hon rideg leendene
 Neked, te gyöngye rózsaszál,
 Reszketnél keblemen, szivem
 Vihardús dobbanásinál.

Ott lent a völgy való neked,
 Hová a szélvész míg elér,
 Halkan sugó szellő leszen,
 Virágról mely virágra tér,

Mint emlékünkből mult idők
 Viharja hogyha megjelen,
 Tündér fátyol lepi s nekünk
 Még fáj, de fáj oly édesen.

S ha majd felőlem is beszél
 Neked, leány, én enyhülök,
 Hogy téged lágyan foly körül,
 Mi itt körülöm mennydörög,

Hogy még soká boldog lehetsz,
 Mert egybe nem köt végzetem,
 Mely vad viharként összetör
 Mindent, amit ölel kezem.

Hagyj el, s álmod lesz rózsaszál
 És pilleszárnyu angyalok.
 Velem — sötétség és halál,
 Én testesült átok vagyok.

HA LÁTTOK IS.

Ha láttok is vad élveket tengerébe
 Merülten olykor még kéjelgeni:
 Ne irigyeljete, szívem magányát
 Kívánom én csak elfelejteni.

Kérek habzó pohárt és kérek csókot,
 Hogy részegüljek meg, felejtsek el,
 De elsápad csókomnál a rózsás ajk,
 Kifordul a már-már ízlelt kehely.

Oh, mert ha ott ragyognak is felszínén
 A nagyvilágnak szép örömhobok,
 Jól látom én, a fénypalást alatt mi
 Szörnyű sötétek, mily mélyek azok.

Mind eladó, mit a világ bír adni,
S a köznapiság mocskába tapad,
Minden kéjből csak elaljasodása
S a jóllakásnak undora marad.

Elsápad hát minden gyönyör előtttem,
Mert elérésénél nincs küzdelem,
S nem bír lelkem gondolni sem magast, mi
Mint csillag lenne utólérhetlen.

Egy van csak, ami lelkemet feltartja,
Egy emlék, amely élvét ád nekem,
Hogy egykor boldogítál, drága lányka,
S tisztán maradtál, hála, istenem!

És jobbnak érzem önmagam keblét is,
Melyet, leányka, egykor szeretél,
És jobbnak tartom a bűnös világot,
Melyben megszentelt alakod kísér.

S ki nem lelek kéjt már a nagy világban,
Hol vásárolni mindent meg lehet,
Egyetlen kéjem e vásárolhatlan,
Utólérhetlen szent emlékezet.

IDÁHOZ.

I. Templomban.

Egyházba mentem, ott valál,
Mint angyal, buzgón elmerülve,
Ahítat fogta keblem el
A hívők zengő énekére.

Úgy tetszett, mint ha ez imák
Mind, mind lábadhoz hullanának,
Hogy tisztább szellem, lányka, te
Mutasd be Isten zsámolyának.

Oly jól esett e képzelet,
S mégis, mégis, ha lenne ígyen,
Örült kín, féltés, gyötrelem, —
E sok közt szóm tán kárba mégyen.

Ah fáj, ha nem hódol neked
Minden, s ha hódol, szinte úgy fáj,
Engem rabol meg, úgy hiszem,
Minden mosoly és meglesett báj.

Lábadhoz raknám a tavaszt,
Éj csillagit, föld gyomra kincsét
S kívánnám, hogy szivem nekül
Kevés legyen mindez neked még.

Ne kárhoztass, ne kárhoztass!
 Nem is szeret, ki félti nem tud.
 A koldus jár csak gondtalan,
 Míg a dústól a nyugalom fut.

II. Társaságban.

Kétségtől üzve szűmben felriadt
 A féltés véres óriása; —
 Fel kell keresnem a kedves leányt,
 Utána hát a társaságba! —

Mi kellemes, bűvös világ fogad,
 Mosoly, nyugodtság minden arcon.
 Nem jó-e hát sem bú, sem szenvedély
 Keresztül e csodás határon?

Eljött velem... Ott látom a leányt
 Más karján lengni, édelegni,
 Ah, aki így cseveg, ki így mosolyg,
 Hogy tudna az, mint én, szeretni!

Vajh, mit beszélt, mit hallgat? — hasztalan.
 A társaság szent illemének
 Kínpadján nyög szívünk s azt tisztelik
 Örömek, kínok, szenvedélyek. —

Ha házunk ég, mosolygunk édesen
 Dúló lángjánál sütköződve —
 Ha lelkünk egy világa süllyed el,
 Közömbösen állunk felette.

Nevetséges, ki másképen teszen,
 Mulassunk hát, mulassunk szépen,
 Hiszen enyelgni olyan kellemes,
 Csak a szó szűnkbe ne vezessen.

S ha gladiátorként majd elbukunk,
 Ügyességünknek taps a bére;
 Sebünkre honn majd tán a kőfalak
 Részvéttel is tekintenek le.

SZERELMEM.

Lány, velem ne játsszál, hogyha hízelegni
 Látsz, mint lanyha szellőt! — a szellő csevegni
 Rózsák közt szokott csak, rózsa a szerelmed.
 Hogyha megcsalsz, a szél vad viharra éled;
 S rettegj, rettegj szörnyű bosszujától!

Lány, velem ne játsszál, hogyha tünde kedvvel
 Fényleni, ragyogni látsz — oh tudd, a tenger
 Holdfénynél ragyog csak, holdfény a szerelmed.
 Hogyha megcsalsz, éj lesz, mélye az enyészet.
 S rettegj, rettegj szörnyű bosszujától!

Lány, velem ne játsszál, látván álmodozva!
 Ezt az álmot rám csak tündérének hozta,
 És e tündérének, lányka, a szerelmed.
 Hogyha megcsalsz — majd a vad oroszán ébred,
 S rettegj, rettegj szörnyű bosszujától!

IGE A MULTBÓL.

Hajfürtömet adám egykor, leány, neked,
 Öröknek esküvéd akkor szerelmedet,
 S a hajfürt gúnyjelül volt, színében maradt,
 Midőn az esküszó rég semmivé apadt.
 Mit tész most már vele, mondd, lányka, mit teszesz?
 Levél az, hervadtan mely szélben tévedez.
 Vesd el, bár kedveléd a rózsa illatát,
 Lehullott szirma, oh túlélte már magát.
 Vagy sok mások között e gyászemlék neked
 Hirdetni lesz csupán egyik győzelmedet?
 Sírok közt, oh leány, szerelmeskedni félj,
 Mely hervadt lomb között játszik, fagyos a szél.
 Legjobb, tedd fürtömet a régi könyvbe el,
 Melyből szerelmi dalt olvastam néha fel,
 Hadd legyen ott az ősz szélüzte levele,
 Melyről nem tudni már, mely fáról hulla le.
 Mit álljon még írás a síron, melyre már
 A részvét könnyeket áldozni úgyse jár
 S porladjon fürtöm is az édes dal felett,
 Melynek visszhangja már kebledben néma lett.
 Adtál, lány, akkoron te is virágfüzért
 S mondád, minden szírom rejt egy-egy érzeményt.
 Ím érzeményeink hervadt füzére hát
 Az egyetlen való, mi álmomból maradt.
 Megtartom s gyógyulok rá nézve, hogyha még
 Emberbe egykoron tán hinni kezdenék.
 Ne sírj, leány, szemed veres lesz, és miért
 Áldoznád bájadat egy megtörő szívért?

Oh szent a könny, kíméld e szent ajándokot,
 Ah én is ismertem egykor, ma kacagok,
 Nem jó már ennyi álkönny közt mutatni bút,
 S egy cseppből végre is — ily bánatnak mi jut? —

A CSAPODÁR ÁTKA.

Érzéseket cserélsz, mint a ruhát,
 Ma ezt veszed fel, holnap mást kívánnál,
 Amint szeszélyed súgja, s azt hiszed,
 Hogy néked az mind, dőre lányka, jól áll.

Most újra felvevéd szerelmem is,
 Ez egykor oly fehér ruhát magadra,
 Bár azt feledve új gyönyör között
 Régen pihenni lökted a porondba.

Ne bántsod, ne bántsod, mért hoznád újra fel?
 Jobb annak ott pihenni elfeledve,
 Napsugarakból volt az szöve, és
 Most lássam az idők mocskát felette?

Ládd, oly nyugodt valék már, azt hivém,
 Szerettél egykor őszintén, leányka,
 S bár Isten rendelé, hogy elfelejts,
 A csók, mosoly igaz szívből lőn adva, —

Míg most, ha látom, ismét úgy pirulsz,
 Mint akkor, úgy hullámszik Éva-kebled,
 Azt látom, oh, hogy amidőn hívék,
 Hogy akkor is csalatkozám tebenned, —

Miért nem hagytad e sírt meg nekem!
 Kacér mosollyal mit csábítasz feletted?
 Nagy a világ győzelmidnek, miért
 Nyúltál szentségtörően e kebelbe? —

Ha szívednek szerelme lámpa csak,
 Mely új olajjal újlag föléd,
 Hogy büszke termeken ragyogjon, úgy
 Veled szerelmet, lány, én nem cserélek.

De azt se féljed, hogy kísérteni
 Jár fel talán majd megvetett szerelmem,
 És eltiport üdvét követeli,
 Melyet mosolygva esküvél te nékem!

Nem, mint e szív képedtől pusztá lett,
 Úgy pusztá szív lesz átkod is, leányka,
 Te nem tanultál, csak tetszelkedést,
 Közted s szíved közt hízeglő had állá:

Ha majd lehullnak bájid, s elhagyott
 E had, szíved kietlenét megérted,
 És életúntan és örömtelen
 Nyugalmat esd, csendet kér árva lelked;

De hivatásod vesztve, úgy leszesz,
 Mint szótlán gondolat, gyümölcstelen fa,
 Testetlen lélek, árván, hontalan
 A semmiség örvényében bolyongva.

Az édes házi kör helyett csupán
 Hideg halottjait leled a multnak,
 Míg ólomsúllyal a sír hantjai
 Siratlan pusztá kebeledre hullnak.

VADRÓZSÁK.

(*Erzsinek.*)

I.

Vad öröm volt, amit eddig éltem,
Kábulás és mámor, semmi más,
Mint ha bánatunkat hogy feledjük,
Részegítve jár az áldomás,

S hogy szivünknek jajját átkiáltsuk,
Felzengünk egy pajkos éneket,
Elcsitítani véle azt a sírót,
Mint a dajka a kis gyermeket.

Pásztortűz volt minden üdvöm, élvem,
Mely a téli éjben pislogat, —
Elmelegszünk nála, hajh de éltet
A pásztortűz semminek nem ad —,

Míg te jöttél, mint a felkelő nap,
Elhalványult minden fényeden,
Betöltéd a földet, s ámulattal
Új ragyogványt láttam mindenben.

Érezém a rózsa s méh szerelmét,
Érzém, árván hogy nincs semmi sem.
Szerelem szent lánc a mindenség,
S benne mink is egy kicsinyke szem. —

És mint hogyha megcsókoltad volna
 E kebel vadon zengő dalát,
 Képzetemben minden e világon
 Oly dicsően szelleműle át.

II.

Mért gyujtottál lángot e kebelben,
 Hogyha most hideg maradsz, leány?
 Mért tanítál meg forrón szeretni,
 Hogy kacagjad kínomat csupán?

Oh, mosolygj, mosolygj reám, leányka,
 Hidd el, néked jobban illik az,
 Megdöbbent talán a nagyszerű tél,
 De mi bájol, az csak a tavasz.

Meglep a szobormű is, — csodáljuk,
 Hogyha általlengi ideál —
 Nem mozdul mégis szívünk, hiába,
 Mert rokonvilágra nem talál. —

Ládd, leányka, a nap, mely virágot
 Szül, hevével el nem égeti,
 Egy-egy harmatcseppet küld reája
 És a lankadót felélteti.

Nap szemed, s ha részvét harmatárja
 Nem hull rája, e kebel elég,
 S e neked nyíló érzésvilágot
 Tán kár lenne elrombolni még.

III.

Óh leányka, nem szégyenled-é, ha
 Durva bérc kegyesb, mint kis szived,
 Akit Isten is már ízről-ízre
 Szerелеmmel átmelengetett?

Nem remegsz-é, hogy megbánja, ennyi
 Bájt hiába mért pazarla rád? —
 Ládd, ha nemmel válaszolsz szavamra,
 Vigaszt nékem az a szikla ád.

Elpanaszlom, hogy bizony leánykám
 Azt mondá, hogy engem nem szeret.
 „Szeret“ a bérc így felel enyelgve
 S felüdíti lankadt lelkemet.

Jó barát, te! ah tudom, csalódot,
 Sorsom oly bús, sorsom oly kopár,
 Hű szerelmém a hideg leánytól
 Viszonzásra többé nem talál.

„Talál“ mondja újra a kegyes bérc.
 Gúnyol-é vagy jobban ismeri
 Édes titkát a leánykebelnek,
 S szebb jövőmet jósszó hirdeti?

IV.

Lány, ha oly hidegséget mutatnék,
 Mint minőt te játszol szüntelen,
 Tán jobban szeretnél, ah, de ilyen
 Lángoló szív arra képtelen.

Kis sebet könnyű elrejtenuünk, de
 A nagyot, ha elrejtéd, megöl;
 Ily sebem van, s hogyha rejtennem kell,
 Meghalok, hidd, szenvedésitől.

Óh, ha volna rajtad oly hatalmam,
 Aminő van néked híveden,
 Megtanítanálak, hogy mi kín, ha
 Választottunk oly érzéstelen.

És mégsem lehetnék ily kegyetlen,
 Én szenvednék ismét általa,
 Én szenvedném mind a kint, amellyel
 A hidegség téged sujtana.

Rab vagyok, rab, kétség dúl szívemben,
 Sorsom élet-é avagy halál?
 Mondd ki, mondd ki, bármi az ítélet,
 Benne lelkem megnyugvást talál.

Csak világot! bár mutasson az majd
 Mennyet, poklot, mindegy már nekem,
 Szűnjék a sors szörnyű vajudása, —
 Ami jó, megadva viselem.

Mondd ki, lányka, mert mint lassú méreg
 Bú s remény közt a kétség megöl,
 Eddig tart erőm, itten hívék célt,
 Vidd tovább még, és keblem ledől.

V.

Merre, merre, lányka, régi kedved?
 Hol van a pajzánkodó szeszély?
 Hisz te egykor egy kicsiny virágban,
 Lepkeszárnyban örömet lelél. —

Most komoly vagy, tévelygő szemednek
 Pillantása messze-messze jár,
 Mint hajósé, aki tornyosuló
 Felleget s partot kétkedve vár.

Mért remegsz most, hogyha felkereslek,
 Mint virág az őszi szél előtt?
 Bizalommal hajlottál szivemre
 És mosolygó arccal azelőtt.

Honnan, honnan e pír arcodon most,
 Míg szived sebesebben dobog?
 Tán szivednek titkos vágyú álma
 Az, mely bájjal tükröződik ott?

Ismerém lelked fehér zománcát,
 S hajnal arcod pírja rajta, lány,
 Boldogság hajnalja, s mégis a szív
 Nyúgalmának alkonya talán.

Bolygó fényt látok, leány, szemedben,
 Az szivedben kincset árul el.
 Süsd le, süsd le, óh már mind hiába,
 Szívem új, több-több tanúra lel.

Minden ízeden újabb kecs éled,
 S újat nem teremt többé az ég,
 Csak ha a természetben tavasz van,
 Vagy nőszívben a szerelem ég.

Óh igen, látom, szemed borúja
 Nem fellegzi már be e kebelt,
 Mert belőle szívárvány gyanánt a
 Szerelem nyujt édes békejelt.

VI.

Látnom téged és szeretnem egy volt,
 Óh leányka, honnan, honnan ez?
 Hisz különben ember e világon
 Üdvöt csak hosszú hareccal keres.

Nem kérdeztem én, ki vagy, mi sorsod?
 Mit mocskított volna ily salak,
 Láttam, lány vagy, ez nekem elég volt,
 Mert szerethetsz és imádhatlak.

Vajh mi az, mi így hozzád varázsol?
 Más tetszik, ha ez s az rajta szép,
 Rajtad arc, haj és szemek világa
 Nékem bájos, merthogy a tiéd. —

Nem tudom, hogy barnák-é a fürtök,
 Kék-e a szem avagy éjsötét,
 Azt tudom csak, a kedves egésze
 Fényt az üdv legszebb sugára vét.

Téged Isten e szívnek teremte,
 És e szív azonnal megtalált,
 Amidőn nálad, mint régi kedves
 Ismerősnél, meglepetve állt.

És valóban, lelkünk ismerős volt,
 Istennél csak egyet alkotott,
 És hogy újra feltalálja egymást
 E világon, ketté vált legott.

S fájt félléte, kínozó sebében
 Vágyó hévvel nyugtot nem lele,
 Míg lelkedben azt most feltalálta,
 S önmagának jobb felét vele.

Mit csodáljam most már, hogyha régen,
 Még előbb, mintsem megláttalak,
 Édesarcú álmképeimben,
 Tiszta lánggal már imádtalak.

És ne mondd te se, könnyen hajolván
 Kebeledre hogy hűtlen leszek,
 Nincs korán azt teljesíteni, amit
 Rég végeztek a nagy istenek. — —

VII.

Óh talán bűn is, ahogy imádlak,
 Keblem oltár, melyen képed áll,
 És kívül az egész kebelben
 Semmi, semmi más helyt nem talál.

S hogyha képed elhagyná e szívet,
 Borzadok, mi űr maradna ott,
 Isten s emberektől elhagyottan,
 Mint egyházból elpusztult romok.

Óh, de hogy lehetne bűn szeretni,
 Istenünknek rendelése az,
 Azt tanítja ég, föld, csillag és szél,
 Azt tanítja rózsa és tavasz.

Hogy lehetne bűn az, így szeretni,
 Tőle jó minden, szűmben mi jó,
 Érdemes lehetni birtokodra
 Küzd e szív, e fáradt harcoló.

Általad dülének el, leányka,
 Szűm hiú, hamis bálványai,
 Éretted tanultam még az Istent
 Is hálásabban imádani. —

S megtudám, hogy amit dőre keble
 Embereknek száz alakra tép,
 Mert nem bírja a dicső egészet,
 Áldásos, erős egy istenség.

S bár te azt gyermekkebled hitével,
 Rózsakoszorúban tiszteled,
 Én kereszten vérző képletében —
 Óva áll ő mindkettőnk felett.

Te tanítál, hogy lelkünk fog élni,
 Mert a láng, melyet közénk lehoz,
 Nem fér e földnek gyarló körébe
 S visszaküzd az üdv sugárhoz.

BOLDOGSÁG ÉS SZENVEDÉLY.

Nem vagyok már, aki hajdanában,
Szirt-éleknek zúgó csermelye —
Benne forrongó, de vad erő van,
Mely megdöbbsent, útját futva le. —

Rónaságnak lettem most patakja,
Mely szelíden, lassan folydogál,
Csillagocskát tükröz síma árja,
És mellettem part virága áll.

Lelkem többé már nem árva felhő,
Melyet a szél mennydörögve űz,
Míg keblében óriási harc fő,
Vad sötétség s szentelt égi tűz.

Lelkem ősznek lőn most tiszta, napja,
Mely gyümölcsét híven érleli,
S bár a nyár körül már nem ragyogja,
Fergetegjeit sem ismeri. —

Tűzvész volt szerelmem — most egész más —
Mely dühöngve nyargal házakon,
És előtte fény, utána romlás,
Visszarettent s mégis vonva von.

Lám, mivé lett — kisdéd jóltevő tűz,
Mely a szentelt házoltáron ég,
Biztosan melenget s együvé fűz
Kis körében csendes házi bék.

Költőibb volt és nagyobbyszerű a
 Bömbölő ár, tűzvész és vihar,
 Mint a síma víz, ős hűs sugára
 És a láng, mely házoltáron áll;

Ah, de mindezek költő-varázsa
 Mégis, mégis az emlékezet,
 Róluk őszi nap kis tűz körül ha
 A megbékélt boldogság cseveg.

BORURA DERÜ.

Sokszor meggyötörtelek hiába,
 S fájó kéjjel lestem könnyedet,
 Ámde még Istent is káromoljuk
 És szívünk mégis hozzá vezet.
 Megbocsátál, nő, te is, te hajlál
 Első hozzám csókkal ajkadon,
 Szégyenülten és kéjtől remegve,
 Hogy bevallám, vétkezém nagyon.
 Oh, de hisz, kihez nem vonz az érzelem,
 Attól úgy-e, úgy-e, nem fáj semmi sem.

Sokszor bántál, nő, te is hiába,
 A sors bűnét is reám vetéd, —
 Aki hallott volna, azt hiendé,
 Rosszabb férj nincs is már, mint tiéd,
 Ámde a legkedvesebb fiúra

Is rivalgunk: hordjon a manó,
 S életünket áldoznók fel érte;
 Úgy-e úgy van, drága zsaroló?
 Óh, hisz azt a rossz férjt hogyha érte baj,
 Meghiszem, sirattad — s titkon ölt a jaj.

Megszűkültük házi kis körünket,
 Elragadt a képzelet szele,
 Mint hajóst révéből bűvarázzsal
 Vonja a tenger végetlene —
 Ah, de csakhamar nyugalmat óhajt,
 Azt az árva ősi tűzhelyet.
 Kéjjel tér meg, mint mi visszatértünk,
 Legszebb a nap kis házunk felett,
 Mert ha nem tündérhon is, melyet lakunk,
 Benne ketten, úgy-e, mégis elvagyunk.

Elvonult a felleg, felsüt a nap,
 Szép világ van, boldogság megint,
 Kedvesebb még, a múltó borúra,
 S életünkkel gazdálkodni int.
 Nem maradt szívünkbe rejtve fullánk,
 Mely érzést öl s mérget gyűjtve vár,
 Mindenik kínos perc száz gyönyörtelt
 Órával van kárpótolva már —
 Minden percért százszor áldjon istenem,
 Gyermeximnek anyja, szépem, kedvesem!

LÉLEKERŐ.

Bátran megálltam fegyver fegyver ellen,
Nagyok haragjától nem rettegék,
De kétkedém, elég erős-e lelkem,
Hisz férfitől ez csak kötelesség.
Szerencse csábja nem győzött felettem,
Nem részegített meg szép szemsugár,
De kétkedém, elég erős-e lelkem,
Ha a sorsnak súlyosb próbája vár.
Ellentállottam nőnek, hogy könnyörge,
Szerettemet hallgattam, mint zokog —
Most már jöhet sorsomnak bármi vésze,
Nyugodtan várom, óh, erős vagyok.

SZÓKE IPOLY...

(P-hoz.)

Szőke Ipoly kicsi barna lánya!
Eszem azt a gyönyörű szemed,
Megsebez, ha rám néz, s hogyha nem néz,
A naptól rabol meg engemet.
Jó, hogy arcodon, kis bájgödrében
Játszani látok pajzán szellemet,
Mely, ha sebzesz, írt önt a sebembe
És mosolyg, ha kell, napom helyett.

Szőke Ipoly kicsi barna lánya!
Eszem azt a szós picinyke szád,
Fáj, ha nem hallom csevegni, és fáj,
Hogyha hallom, mert reményt nem ád.
Jó, hogy a kebel két renge halma
Hévvél hullámoz még akkor is,
S hogyha nem szólsz, szólanak helyetted,
Hogyha szólsz, mondják: a lány hamis.

Szőke Ipoly kicsi barna lánya!
Eszem azt a bűvös lelkedet.
Hogyha távol vagy, vonzasz magadhoz,
Ha közel vagy, űzesz engemet.
Jó, hogy a világ végében is még
Távol volnék, s visszavonzanál,
Jó, hogy az Ipoly meg úgy kiáradt,
Hogy nem férek hozzád, barna lány.

EGY TÁNCVIGALOMBAN.

Ismertem nálad szebbeket, leányka,
Hajoltak hozzám nálad jobbak is,
Nem bírhatlak s nem vágyom birtokedra,
Mi, jól tudom, kiábrándulni visz.

Mi vonz hát mégis oly hévvel tehozzád,
Mért fáj, ha másért ver szíved talán,
Mi káprázat reng gyöngéid felett is? —
Megígézel bizonynal, kis leány.

Átengedem magam a bűvöletnek,
Fénymámor-, illatkéjjel élvezem,
E termen és e kedves szemeken túl
Idő, világ ne létezzék nekem!

Húzd, húzd, cigány! fáj bár, de mégis édes
A hang, melyet lelkemből vonsz elő;
Mi ott szenderge titkos sejtelemként,
Vonód alatt az mind életre jó. —

Zenédben egy küzdő szívnek világa,
Örömsikoltás, elhaló sohaj,
Egy jobb szellemvilág visszhangja rendül,
Lágy olvadó bú és vad csatazaj. —

Majd a zenére a tánc is megindult,
Karomra fűzöm a kedves leányt,
Önérzettel, büszkén vezetgetem fel,
Mint az erős tő a lengő virányt.

Hozzám hajol, majd pajkosan meg elhagy,
Körülbeg epedve, csintalan, —
Dac és békülés, féltés és enyeltés
Felváltva reng a tánc hullámiban.

Majd érzem szíve gyorsuló verését,
Lélekzetét, — karomra dül a lány,
Hozzám szorítom, s pörgő örületben
Ég, föld enyész, őt ölelem csupán.

Ha az ígézet végre elenyészik,
Fény, illat és zene kihál, eláll,
S a köznapi világ néz újra rám le,
A költőitlen reg sugárinál:

Képed, leány, egész kéjjel marad fel,
Minél tán nem több szűd bírása sem —
S menten marad mégis minden salaktól,
Mi a bírást követni kénytelen.

EGY ELADÓ LEÁNYHOZ.

I.

Szép lányok sorában voltál a legisszebb,
Nem volt arc mosolygóbb, nem volt szem szerényebb,
És midőn mélyében arcom festve láttam,
Hittem, ott vagyok már mennyek országában.
Kebled érzeményi mostan fejledeznek,
Védük ifjúságod, s a világ szelének
Még nem érezhették fagylaló hatását.
Tisztán látom benned Isten gondolatját,
Nem kell, csak kezedbe a liljomnak szála
És szentnek állítlak a szentelt oltárra.
Hát még amint lelked versenyezve szálla
Vélem túl a földön a tündérvilágba,
Hittem, most lelék már lelkemnek párjára,
Hittem, nem leszek már a világ árvája,
S mint Isten házában, lelkem úgy reszketett,
Amint lábaidhoz tettem szerelmemet,
Hogy nem leszen-é az megbántó ajándék
Kebled oltárán, hol olyan tiszta láng ég.
Balga szív! ki hitte, óh, ki hitte volna,
Hogy tükör előtt volt mindez bétanulva
És kit úgy imádtam, szűm ez ideálja
Nem más, mint egy csinos eladó leányka.
Mások hozzá feltett kalapokkal lépnek,
Ami nékem szentség, tárgya élceiknek.
És te vélek együtt mosolyogsz és mulatsz,
Rólam is, ha úgy jó, élceket szikráztatsz.

Hej, hiába, a jó kalmár kedvére tesz
Mindennek, ki tudja, komolyan melyik vesz.

II.

Óh mivel vagy jobb, mondd, mondd, a kőleánynál?
Csábít, mint te, ő is, s mint te, jó vevőt vár —
Egyitek sem adhat mennyet, csak selyemből,
Rózsátok csinált, nem nő fel szívetekből.
Hogyha mosolyogtok, nézitek, jól áll-e.
Hogyha sírtok, a könny megszámlálva foly le,
S hogyha egykoron majd halni hív a végzet,
Akkor is csábító alakot, helyt néztek.
Óh, nem féltek-é, hogy a nagy Isten megver,
Ilyen vásárt ütni legszentebb tüzével.
Rongy csecsebecsékért, egynehány forintért
Vagy főköttöt várva mint legisnagyobb bért. —
Így lesüllyedt hát az éneklett nőszellem,
Hogy nemesb életcél már előtte nincsen?
Úgy a férfi mégis, mégis jobb a nőnél,
Mert ha már hazud, hát büszkébb díjat is kér.
Ah, de mit beszélek? — adhatsz még te üdvet,
Oly természetes vagy, csak jól zárd be szüdet!
Mit tesz az, nevére hogy azért levél csak,
Mert esetleg éppen nem jövének jobbak? —
Küzdő szenvedélyek és lélekrokonság
Mind elcsépett szalma, dőre fecsegés csak.
Őrült vagy költő, ki azzal tépelődik.
Szíve megszakad — és mosolygva nézik.
Boldog férjed egykor hóhalmára dülve
Szívveréseidnek kéjében merülve
Távolról sem sejti: amik benne vannak,
Kényelem, szabadság — s arca (?) hiányzik csak.

A PÁSZTORLÁNYKA.

Eső perreg, eső perreg,
Kísértetes szellő zokog csak,
Ködárban varjúhad kereng,
Nincs híre dalnak, nincs virágnak.

Elhallgatott a szós tücsök,
A munkás nép kedves zenésze,
Fészket keres minden, mi él,
A pásztortűz hamváig ége.

Megnépesült a kis falu,
Vígán füstölnek a kémények,
Alóluk mécses pislogat,
S zeng esténként fonói ének.

Ez élet, lány, veled jöve
Közénk, s maradt kint a hideg tél.
Átellenes kis ablakod
Fagyán ah egy új bájvirág kél.

Ne jőne csak az a tavasz —
Ki a hegyekbe visz magával,
Az élet elkísér megint,
S maradhatunk a tél fagyával.

Előtted hírnökül kiszáll
 A kis pacsirta, és dalára
 Legszebb mezében jó eléd
 A pusztaság testvér virága.

Felserken a visszhang s figyel,
 Ha ajkaidnak dalja zendül,
 S amint sír, vágyik és mosolyg,
 Dalos madár lesz mindenikbül.

Csak én ha áttekintek, ah,
 Kis ablakodba, rózsa lesz ott —
 Nekem csak halvány fagyvirág —
 Arcád helyett, mely átmosolygott.

EMLÉK-ÁLDOZAT.

Büszke gonddal ápolt kert virágait ha
 Dallal árjadó szűm bokrétába fonta,
 Szende vadvirágát a szabad mezőnek,
 Pásztorlányka, mért ne tűznék közéjek?
 Néked a természet volt kertész helyében,
 Kebeledbe érzést önte a nagy Isten
 S bár rövidke perc volt, amíg boldogítál,
 Nem tudom, másoknál hátrább hogy mit állnál.
 Óh hisz a boldogság mindenkor rövid csak,
 Legszebb percek, mik legjobban rohannak.
 Hervad a tavasz is, ám méltó, ha dalt vár
 S őt megénekelni a pacsirta eljár.
 Szép tavasznapom volt kebled, drága lányka,
 Bájihoz e kis dal légyen a madárka.

VESZÉLYES JÁTÉK.

Egész világ hódolt, leányka,
S te mindenkit kigúnyolál,
Azt hitted, ez adó megillet,
S nincs senki, aki ellenáll.

Bosszankodál, hogy egyedül én
Maradtam néma és hideg.
Több-több kacérság bájaidra
Még több ragyogványt hintenek.

Erősebb vért kellett nekem most,
Neked hegyesb nyíl kellett,
Így folyt köztünk, így folyt sokáig
A harcjáték, az ütközet.

De jaj, ki a szív érzetével
Szentségtörő játékot űz!
Veszélye az, mint a lepének,
Melyet körülrepül, a tűz.

Addig hódítgatál cselekkkel,
Hogy meghódoltál, kis hamis,
S ez nékem olyan jól esett, hogy
Tiéd vagyok most magam is.

MENTSÉG.

Mondod, lány, hogy bizony már
 Sokszor valék szerelmes,
 S hűségi esküvésem —
 Hogy is mondjam ki? — kétes.
 De nézd, mi sok csillag hull
 Le, és egy sem hibázik;
 Szívemben is az érzés
 Egész teljben virágzik. —
 Ami lehullt, leányka,
 Nem volt valódi csillag,
 S engem sajnálj meg inkább,
 Hogy hittem egykor annak. —
 Ha érzed, hogy valódi
 Csillag vagy, drága lélek,
 Nem hullsz le szűm egeről —
 S én mégis féltve féltlek.

VISSZAVESZEM, LEÁNYKA.

Visszaveszem, leányka,
 Hűségi eskümet,
 Visszaadom, leányka,
 E néma búcsúcsókba,
 Ímé, szerelmedet.

Engem vándormadárként
 Sejtésem visz tova,

Lelkemnek kell csapongni,
Számomra megnyugodni
Nincsen rév, nincs haza.

Mért álljon esküvésünk
Halvány rémképe még,
Intő bú- s gyűlöletre,
Míg így majdan helyébe
Békélt emléke lép. —

Ügy-é, szűd, mely enyém volt,
Azért nem gyűlölend,
Hogy a vándor megállott
Csodálni a virágot
S útját folytatni ment?

Ügy-é, kebled, leányka,
Mely engem kedvele,
Nem fog átkozni most sem,
Tovább maradni hogy nem
Engedte végzete?

Ügy-é bár, nem hiszed, ha
Más majd hívebb leszen,
Hogy az tán többet érez,
Mint én, s mit keblem érzett,
Nem is volt szerelem?

Hol van dal, mely megígéz
S aztán nem hangzik el?
Hol végtelen szép álom,
Örök szín a virágon,
Siratnunk mit nem kell?

Arcád a hulló csillag
 Volt éltem éjjelén,
 Mely tiszta ragyogással
 Egy percre ég s alászáll,
 Mint játszi tünemény.

És én, ki láttam útját,
 Könnyezve követem,
 S emléke mindörökké,
 Mint égi jelenése,
 Oly szent marad nekem.

BÚCSÚ KAROLINÁTÓL.

Búcsúzni jöttem, lányka, hozzád.
 Kérlek, kérlek, ne félj, ijedj!
 Nem könnyeket jövők sajtolni,
 Nem érzést, sorsot káromolni;
 Csak egy csókért, — s Isten veled!

Hisz nem sohajtni, sápadozni
 Kötők mi frígyünket, leány!
 Minden percünk egy tölt pohár volt,
 S hogy elköszöntők a nemes bort,
 Hogy elfogyott, sírjunk talán?

Nem, nem, hisz a nőnek szívétől
 Nem vártam többet, mint ami;
 S te is tudád, hogy az örömmek,
 A szenvedélynek, a költőnek,
 Hogy éljen, kell csapongani.

Kit a forrás üdíte egykor,
 Midőn ledúlt, eltikkadott,
 Nem lenne-é örült örökre
 Az egy pohár vízért cserébe
 Leláncoltan maradni ott?

Ily forrás voltál, lány, szivemnek,
 Ily forrás voltam, lány, neked,
 Már vége a szomj- s tikkadásnak,
 Tovább int a lét vándorának;
 Kedves leány, Isten veled!

Ha rád derülend új örömnapi,
 Tán a múlt is eszedbe jó;
 De ha boldogságod oly nagy lesz,
 Hogy benne engem is felejtesz,
 Elnézem azt is, drága nő. —

És most ölelj meg! Óh ne félj csak,
 Hogy elgyűröm csipkéidet.
 Mi sok időt reám pazarlál,
 Egy táncot is már elmulasztál!
 Siess hölgy! — S most Isten veled!

A GALAMBOK.

Mondod, lány, hogy ablakodra
Kis galambok szállva szállnak,
S míg magadhoz bébocsájtod,
Turbékolva ott kopognak,

Gyöngéd játszi csipkedéssel
Símulnak fehér kebledre,
Míg ismét tova repülnek,
S nem tudod, hogy honnan, merre.

Óh ne is tudd, óh ne is tudd!
Mindenik egy-egy örült vágy,
Vérző szívben kelt ki titkon
S fészket törve messze elszállt.

Szállt boldogságot keresni,
Megnyugodott ablakodban.
Hagyd csak, hagyd tovább repülni
S ne is tudd, hogy merre, honnan!

ZSUZSIHOZ.

Kedves valál, hogy láttalak először,
Hideg szemekkel büszkén nézve rám.
Ez a ridegség a valódi széphez
Legjobban illik tán, úgy gondolám.

Látalak újra, hódításra mentél.
Ragyogni hagytad itt-ott bájaid,
Mint rózsabimbó félig eltakarva
A sejtelemnek is tért hogyha nyit.

S hűtlen levék első rideg magadhoz,
Újabb magad tett hűtlenné legott,
Hívém, hogy ez összhangzatos egésznél
Dicsőbbet Isten még nem alkotott.

És meglehet, — de alkotott szerelmed,
Szeretni kezdél, s új báj önte el,
Most érte már el, oh, látom, tökélyét
A báj, melyet lehelhet nőkebel.

Leraktad ékességeid magadról,
S bámulva látom nőni bájidat,
Letörpül a mesterség cifrasága
Melletted, oh — legszebb te vagy magad.

S ha bírlak is, leányka, mindenestől,
Minden kecsed még mindig új nekem,
Egyenkint kell mindannyiszor kivívnom
És minden engedmény új kegyelem.

Minden mosolyban, szóban, pillanatban
Kegyed egész világa benne van,
S mégis, ha csókolsz, átkarolsz ezerszer,
Ezerszer győztesnek hiszem magam.

EPEDŐ SZERELEM.

Mind csak mese, mind csak mese,
Amit költőink énekelnek,
Dícséretére epedő,
Eszményi, tiszta szerelemnek.

Nem ég a legszebb láng soká,
Ha táplálékot nem találhat,
Bolond, ki cél nélkül csatáz,
Míg elfáradva öszveroskad.

S ha már könnyörgve porba hull
A föld ura — leány elébe,
Méltó, hogy keble édenét
Ez is legott megossza véle.

Kinek lelkéből már kihalt
Ez öntudatnak büszkesége,
Nem érdemes, hogy férfiú,
Nem érdemes a lány kegyére.

S a lány szívében hogy ha nincs
 E szent törvénynek öntudatja,
 Szeresse lánytársát, hisz azt
 Eszményi tisztán imádkhatja.

Csak most szeretlek még nagyon,
 Mióta, lányka, már enyém vagy,
 Minden csók, minden ölelés
 Szívemre újabb láng gyanánt hat.

A TÉLI ÉJ DICSÉRETE.

Hadd énekelje más a dús tavaszt,
 Ezer virágot, százhangú zenét,
 Élvezze más a fényes napsugárt,
 Csak hagyja nékem a zord téli éjt!

Tavaszt, madárdalt, fényes napsugárt
 Enyhíteni bűnkat alkotá az ég,
 A hosszú téli éj a szerelem,
 A perc költészetének honja még.

Kint zúg a szél, kicsiny szobám meleg,
 Kandallómban ropogva ég a tűz,
 Lágy pamlagon, dagadt párnák között
 Magához engem édes lányka fűz.

Atérezzük, hogy egymásért vagyunk,
 El van szakítva tőlünk a világ,
 Nincs fesz közöttünk, nincs hideg szabály,
 Nem üldöz részvét, nem kíváncsiság.

A boldogság, mi egyikünkben él,
 A másiknak valódi kéjt szerez,
 Nem mint kívül, hol egynek élve, ah,
 Más számtalannak szörnyű pokla lesz.

S míg egybevetve sok rossz érdeket
 Az összepántolt szív csak tönkre jut,
 Te nem keressz bennem hírt, kincseket,
 Te nem szeretsz mást, mint a férfiút.

Ölelj meg, lány, ölelj meg újolag,
 Engedd csókolnom forró kebledet!
 Mely emberek közt olyan szépen áll,
 Karomban hagyd el szent szemérmedet!

Itten hatalmasb' istenség honol,
 Ez istenség, tudod, a szerelem,
 Mely bájleplevel mindent eltakar,
 Eltűr, de hogy hideg légy, lányka, nem.

Szorulj hozzám idább még, kedvesem,
 Hadd hallgatom szíved veréseit,
 Míg bájgyűrűként gömbölyű karod
 Hullámozó kebled körül kerít.

Beszéljünk halkán édes dolgokat,
 Csókkal vegyítve észrevétlenül,
 Míg suttogásunk olykor megszakad
 S álomképekkel együvé vegyül.

Te elszunnyadtál, én féléberen
 Még hallgatom lassú lélekzeted,

Még élvezem, ha álmod gondtalan
 Leleplez egy-egy újabb kellemet.

Kebled kéjhalmihoz hajtom fejem,
 S lélekzetem köztük felforralom,
 Hajfürteid behálózzák kezem,
 Gyöngén kibontom, s végigjártatom

Szép termeted hullámalakjain,
 Minőket művész legszebb álma szül.
 De nem, de nem — a legszebb álom is
 Nem vonzhat így, így által nem hevül.

S midőn tökélyök gazdag érzete
 Kéjmámborban ringatja lelkeket,
 Míg lassudan álom veszen körül
 Folytatva a felséges képeket:

Ha istenek egébe szállanék,
 Tán észre sem venném a változást. —
 De óh igen, csókok hiányzanék,
 S ezért az ég nem ad kárpótolást.

KÉRELEM EGY NŐHÖZ.

Ha a szó érzeményünk burka csak,
Mért írnak én? hogy elámítsalak?

Ha hű tolmács a szó, úgy rettegek,
Hogy érzésemmel megrettentelek.

Ne olvasd hát, ha hozzád írok én,
Ki tudja, álarc-é vagy érzemény.

De közte vannak a fehér sorok,
Rokonlélekhez szólnak azok.

Hahogy megérted, úgy boldog vagyok,
Ha meg nem érted, — én is hallgatok.

NE LÉGY KÖZÖMBÖS.

Kerülj, miként más sarkát a delej,
Mint szirtet a hajós utában,
Gyűlölj, mint angyal a kárhozatot,
Mint csendes éj a vadzajú napot:
Közömbös csak ne légy irántam!

S ha látom, hogy szivedben szűm iránt
 Akárminő, de érzemény van,
 Remény táplál mindaddig engemet,
 Mert aki gyűlöl, még talán szeret.
 Közömbös csak ne légy irántam!

RÁD EMLÉKEZEM.

Hogyha hallom, a szépség kacér
 S hódolatra vágyik szüntelen,
 Érzéketlen szívének legott
 Hogy több rabja s fénye több legyen:
 Rád emlékezem, óh drága nő,
 Mert te e vádat megcáfolod,
 S a világgal is kibékülök,
 Szépségedre hogyha gondolok.

Hogyha hallom: gőgös az erény
 S büszkén nézi azt, ki vétkezett,
 Jégkebellet, könnyületlenül,
 Mint egy isten a világ felett:
 Rád emlékezem, óh drága nő,
 Mert te e vádat megcáfolod,
 S a világgal is kibékülök,
 Erényedre hogyha gondolok.

Óh de érzem, e világon a
 Költő árva hang puszták felett,
 Sorsa, hogy vérző tövisfüzért
 Hordjon átkos homloka felett;

Rád emlékezem, óh drága nő,
 S életemre búsan gondolok. — —
 Óh, ki mindent megcáfolsz, miért,
 Mért ez egyet meg nem cáfolod?

VÁLASZUL.

Jól mondtad óh, ha tiszta reggelen
 Végigtekintünk bájos táj felett,
 Körülünk zsong az élet műhelye,
 S napsugár tölt el minden téreket:
 Nem az egyes fa, bérc, mi megragad,
 De a szellem, felettek mely lebeg,
 S kicsinységünknek fájó érzete
 Beléolvadni vágyik és remeg.

Jól mondtad óh, ha csendes éjjelen
 Végignézünk a milljó csillagon,
 S porszem-világunk és a végtelen
 Közt állva, sejtés bűvarázsa von:
 Nem az éj s csillag az, mi megragad,
 De a szellem, mely közte tévedez,
 S mint idegen s velünk mégis rokon,
 A mult lelkünknek fájó kéjt szerez.

Jól mondtad óh, ha hallgatunk zenét,
 S hullámozó árján lelkünk a hajó,
 Majd játszi kedvben rózsás part előtt,
 Majd vad vihar s szirtek közt hanykodó:

Nem az egyes hang az, mi megragad,
De a szellem, mely mélyében beszél,
S bár félig értjük meg csak hangjait,
Ragad, ragad, s lelkünk örülve fél.

De azt nem mondtad, ím elmondom én,
Hogy, drága nő, ha hozzám vagy közel,
Nem játszi kedved, gazdag bájaid,
Nem lelked büszke röpte bájol el,
De az a szellem, mely körüllebeg,
S egy ily világot szent egységbe hoz,
S mit éjfél, nyári nap, mit zene szül,
Egyszerre mindaz általárjadoz.

MERENGÉS.

Hogyha küzd e lélek s összeroskadoz,
Felkel újra, bárha minden ellene,
S ami bút vagy élvezet életünkre hoz,
Mindent e csatában végigéreze.

S mert nemesebb, hogysem ott csússzon porán
A köznapiságnak, gúnyolják, azért
Vad harag kél benne — gyűlölet talán
A világra, mely már jobbat meg sem ért.

Mint tűzvész, emésztve önmagára dül
Perenyi fényéből egy hamvra marad,
Új világgá gyúrja s örült istenül
Tesz sivár lakókul rá rémárnyakat.

Boldogabb testvér te, el ne lökj tehát!
 Oly régen vagyok már síró árva én.
 Aki részvétet nyújt, az erőt is ad,
 S jobbá lesz a szív is a jónak szívéén.

Ne tagadd tehát meg egy kérésemet,
 Adj egyetlen csókot homlokomra, nő,
 Írt találand benne az emlékezet,
 És pajzs lesz jövőmben, vélem hogyha jó.

Látom, nő, mint reszketsz, mint félsz engemet.
 Hadd írják síromra: egy csókot nyere,
 Mely nem Júdás-csók volt. Óh ez egy kegyet
 Tán meg nem sokallja sorsom istene.

ÖMLENGÉS.

Lennék bár csillag, égi boltra tűzve,
 S epedve néznék onnan, nő, le rád,
 Lennék bár fergeteg, zokogva űzve
 Zárt ablakodnál a vad éjszakát!

Lennék virág bár lakva a mezőket,
 És gyöngé lépted ott hervasztna le,
 Csak véled élni és meghalni érted
 Engedne engem a sorsnak kegye!

És mégis — inkább, mint csillagszemekkel
 Virulni lássam másnak bájidat,
 Míg mint vihar sírok tépett kebelével,
 Te másban leljed boldogságodat,

És mint mezők virágát, észrevétlen
 Mosolygó arccal ölj, tapodj agyon, —
 Kebledtől messze, megfagyott reményben
 Legyek kopár szirt, és körül vadon!

Csak egyetlen tudat lengjen felettem,
 Hogy lelked, hölgy, felém, felém eped,
 Hogy nélkülem Istennek édenében
 Is észrevennél egy üres helyet!

MÁJUS 24.ÉN.

Ki a hegyekbe ment a társaság,
 Én is menék a kedves nő karán,
 Lassanként elmaradtak társaink,
 Magam maradtam a nővel csupán.

Gyérült szavunk, míg aztán néma lett
 S nem vettük észre, oly sok gondolat
 Lengett körül — hallgattuk s azt hivénk,
 Szívünk verése ad nekik szavat.

És párbeszédnek hittük a szelet,
 Mely ágak közt csevegve suttogott,
 És a madárnak búcsúzó dalát
 És a naptól a végpillantatot.

Ott állottunk végtére a tetőn,
 Ő elfuladva rám nehezedett,
 Kéjjel szíva fel az üde leget,
 S az illatos viráglehelleget.

Karomban érzém szívveréseit
 Enyémmel együtt és úgy képzelém,
 Hogy a kedves lélek tán érzi mind,
 Amit csak érzek, amit vágyok én.

A nap lement már, minden hallgatott,
 Csak a tücsök tölté az estet el,
 Mint a természet szívverése, mely
 Velünk dobog, velünk érez, lehel.

Lábunk előtt a völgyben köd feküdt,
 Úgy állottunk, mint vízözön fokán,
 Megszűne minden, minden elmaradt,
 Ketten maradtunk életben csupán.

A vallomás már ajkamon vala,
 Szakadt a köd, megláttam a falut,
 Eszembe jut minden pánt és kapocs,
 Melytől a lélek mindhiába fut.

És mégis, — óh, a perc hatalma nagy,
 Aztán akármi is kövesse bár,
 Egy átélt üdvösséges perc után
 A többi lét küzdelme sem nagy ár. —

Arcára néztem, és az angyalarc
 Meg bírja a bűnöst tisztítani,
 Megdermedt ajkamon a vallomás,
 Nem bírtam, ah, csak felsohajtani.

Búsan vezettem őt hazafelé,
 De bánatomban is vigasz vala:
 „Boldog vagyok így is, mert szeretem,
 S ha megtudná, szenvedne általa.“

HOZZÁ.

Ha néha ilyes szót kockáztatok:
Hívebb barátod nincs mint én vagyok,
Kétes mosoly leng ajkadon, — talán
Szokásos bóknak nézed azt csupán.

De nem, de nem, te szómat elhiszed,
Tudod, hogy aki ismer, az szeret.
Szíved talán inkább attól remeg,
Hogy több barátságnál, mit érezek.
Azt kémleled, ha néha mosolyogsz,
És az eredmény tán haragba hoz.
Elszenvedem. — Kívánd, és meghalok,
Vagy ami nehezebb még, hallgatok,
Kívánjad, és kerüllek tégedet,
Csak azt ne mondd, hogy ne szeresselek!

MÉG EGY SZÓ HOZZÁ.

Bocsásd meg, nő, ha egy percig hivém,
Hogy boldoggá lehetnék általad,
Bocsásd meg, egy percig ha feledém
A szigorú társas szabályokat.

A költő lelke olyan idegen,
Oly fájó e mesterkélt föld felett,
Hogy oly rokonlelket, minő tiéd,
Találni rajta szinte jól esett.

Feledtem, hogy férjed van, és a férj
 Egész valódhoz tart igényt, jogot,
 S mint bányarém, nem érti bár becsét,
 Lezárja a gazdag kineshalmokat.

Feledtem, hogy nő s férfiú között
 Nemesb viszonyt nem tűr el a világ,
 De balgaságát aki kacagom,
 Ez egyszer nem tűröm, rajtad ha rág.

Inkább, mintsem hogy üdvöt adj nekem,
 S rágalmazó nyelv vegye fel neved,
 Inkább, mintsem hogy lássak esni rád,
 Óh nő, egyetlen kétkedő szemet,

Isten veled, nő! — ládd, nyugodt vagyok,
 Nem látod, hogy mosoly van ajkamon?
 Szenvedjek én, de te ne tudd soha,
 Mi mély keblemben a bú, fájdalom.

Higgy könnyelműnek, rossznak higgy, ha
 Hogy ily hamar feledni tudtalak, [kell,
 Hidd, hogy nem voltam hozzád érdemes,
 S keblem kirablott, hangos pusztá lak!

Így elválásod tőlem könnyű lesz,
 Míg hogyha tudnád, mily kint szenvedek,
 Tudnád, hozzád mi érdemes vagyok,
 Tán megsiratnának e szép szemek.

A RAB, VIRÁGAIHOZ.

Hogyha jó a tél, és azt hiszed már,
Elfelejtett tán az Isten is,
S a haláltusában megmeredt szív
Semmit nem fél és semmit se hisz,

Akkor jó kelet mosolygó lánya,
A tavasz tündére s hoz vigaszt,
Börtönömnek néma üregében
Oh, mi édes kéjjel érzem azt.

Őszi lombja voltam már a létnek,
Kebléhez szorított a halál,
S életes virágot hozva, íme,
Jött a nemtő, s az te, nő, valál.

Itten álltok, kedves kis virágim,
A szabadság- s napnak gyermeki,
Én is az vagyok, s együtt fogunk most
E börtönben búsan tengeni.

Hatalomszó tart lezárva engem,
S titeket mért sujta gyöngé nő?
Oh, amaz, hogy kínozzon, gyötörjön,
S édes enyhet küldni tette ő.

Hoztok is ti enyhet, szép virágim,
Illatoztok s meghaltok bele,
Mint a lélek, mely másoknak élve
Nyugton tűr, akármi végzete.

Oh ne sajnáljátok hát a kertet,
Melyben lepke s lágy szellő ölelt,
S hogy nem ékesítitek színárral
A legszebb és legnemesb kebelt!

Im, minthogyha tündérszó beszélne
Lombotokból, én megértelek.
Tudjátok ti, szentebb hivatás az
Mindezeknél, mely van véletek.

Itten álltok, kedves kis virágim,
És anyátok megkeres, a nap,
Melegebben néz be börtönömbbe,
S mosolyán e szív is boldogabb.

Nézz be, nézz be, éltem csillagzatja!
Tőled jó minden, mi jó, mi szép,
És előled bűn, vakság, enyészet
Megrettenve gyászos éjbe lép.

Nézz be, nézz be, lelke csillagzatja,
Hol te nem vagy, Isten sincsen ott,
Csak virágimról ne csókoljad le,
Mely rajtok függ, azt a harmatot!

E cseppen megosztozunk, virágim,
S a sugáron is megosztozunk,
Minden ez, de a legkedvesebb is,
Amit még az élettől birunk.

E kicsiny csepp hoz hírt, hogy virág nem
Hervad árván, harmat élteti,
E kicsiny csepp hoz hírt, hogy keservünk
Harmatát szintúgy még megeli.

A sugár meg nagynak vallja Istent,
 Sorsunkat felhő borítsa bár;
 S hogyha éj van, épp, mivelhogy éj van,
 Minden szív biztos hajnalra vár.

ÖNMEGTAGADÁS.

Ha csillag volnék Isten trónja mellett,
 Mégis csak e porföldre szállanék,
 Itt nyílna nékem a boldogság benned,
 Minőt számomra mást nem ad az ég.

Ha éden kertének lennék virága,
 S rideg lakásod lenne pusztaság,
 Vagy vélem jőne éden illatárja,
 Vagy hervadnék veled, mint sírvirág.

Körödbe helyezze végzetem szeszélye.
 S önakarat, ím, száműzésbe visz,
 Bírásodért ki édenről letenne,
 Nyugalmadért elhagy még téged is.

ATLAS.

Miért bíztad rám, óh nő, titkodat,
 Mért vallottad meg nékem, hogy szeretsz?
 Nagyon erősnek tartasz engemet,
 Hogy vállaimra ilyen terhet vetsz
 Atlaszá lettem, titkod a világ,
 Enyém csak súlya, élvezete nem,
 De nyugalmad szent világa az,
 Ne félj, szét nem töröm, tovább viszem.

BORBÁLÁHOZ.

I.

Óhajtanám, egész világ
Hogy ossza hő szerelmemet,
Azt illatozza a virág,
Azt hirdessék a gyors szelek;
A napsugár, a csillagok,
Minden... némán csak én legyek,
Mert hogyha szólni akarok,
Szivem szorul, szavam remeg.

II.

Óh, hogyha e csók forró lehe
Eltartana egy századot,
Melyet rejt, míg ki nem merítne
Minden bűbájt, varázslatot,

Ha karjaidnak ölelése
Mennyország lenne, kedvesem:
Remegnék, tán előbb telik le
Az is nálad, bár végtelen.

Néhány futó perc birtokom csak,
Amily futók, oly boldogok —
Mert e percekben századoknak
Üdve s egész egy menny ragyog.

III.

Szeretjük egymást, kedvesem,
 Szeretjük egymást végtelen,
 S mégis csak búsohaj,
 Mi játszi dal s rózsák helyett
 Végigzokog utunk felett,
 Mint sorstól gúnykacaj.

Szivem, mint elkényeztetett
 Gyermek, sohsem elégedett;
 Többet, többet ohajt —
 A félbírásnak kínja öl,
 Fut a jelen, jövőm gyötör
 S felhőt fölémbé hajt.

Te meg, mint félénk röpke méh —
 Egy árny, egy semmi jó elé,
 S azonnal elriad —,
 Bezárod nyíló kebledet
 A sugárnak, mely éltetett,
 Egy hús szellet miatt. —

Ha majd e dús kor elveszett,
 Mosolygunk önmagunk felett,
 Hogy oly balgák valánk;
 De e mosolyban könny ragyog,
 És a világ kacagni fog,
 Melyért azt áldozánk.

ISTEN VELED.

Hittem, sugárod voltam, és te rózsza,
 Mely illatot s színt tőle nyer csupán;
 Szerettelek, s szerelmem boldogsága
 Volt, hogy nélkülem hervadnál korán.

Hittem, hogy én valék a tenger árja,
 S te hold valál, szelíd sugárú hold,
 Mely fénypalástot ölt a tengerárra,
 S ha elborul, vele minden kiholt.

Hajós valék, te csillag szende fénye,
 Rád bízam nyugton minden kincsemet,
 Mit megkímélt még szűm hajótörése,
 Melyet jégkeblek bércén szenvedett.

S nem zúgolódtam. Szűm egész szerelme,
 Mely az imént világokat ölelt,
 Kicsiny leányka, most hozzád szegődve
 Kebledben egy új jobb világra lelt.

Ott, gondolám, fog szívem megpihenni,
 Mint a hajós, ha régvárt partra jó,
 S mint szellő, lelked fog körüllebegni,
 Mely jobb, nemesb, mint minden földi nő.

Úgy hittem; s jobb vagy tán sok földi nőnél,
 De mégis nő. Szeretsz, amint szokás,
 Mosolygsz, midőn tán örömet sem érzél,
 Sírsz és könyűd bánatredőt sem ás.

Ah, rózsza vagy, fényt, fényt keressz csupán csak,
 Akárminőt, s nélkülem is megélsz,
 Hold vagy, s ha küldesz a vad tengerárnak
 Gyászt vagy mosolyt, csak játékot cserélsz.

Csillag vagy, fényes csillag, messze égő,
 De óh jaj annak, akit az vezet,
 Hideg sugára hűtelen kísérő,
 Midőn vihar kél a hajó felett.

De rózsza, hold, csillag, lány nem hibásak,
 Csak az hibás, ki bennök többre les; —
 Isten veled, lány! a költő örült csak,
 Ki párt magának e földön keres. —

HÁROM FELJAJDULÁS.

I.

Hogyha tudtad, nem szerethetsz,
 Mért hazudta szád, hogy érez?
 Csillag lettél volna nékem,
 Mely hideg fénypont az éjben,
 S szívünk megnyugodva nézi
 Jól tudván, hogy el nem éri.

Oh de nő, te hitegetté.
 S éltem bolygó lángja lettél.
 Vészben elhagyál kacagva.
 Öszvedüle elhagyatva,
 Veszve útam; késve érzem:
 Vész utánam, vész előttem.

II.

Mondod, mást szerethetek még,
 Rád ki mindent elfecsérlék, —
 Mondod, új hit, új remény vár, —
 Kit kísértni emléked jár,
 S költészetnek szent varázsa,
 Mondod, írt ad szűm bajára.
 Oh, ha ily szem is hazudhat,
 Angyal-arc poklot takarhat,
 S ily érzéssel gúnyt találok,
 Minden költészetre átok!

III.

Rossz vagy, oh nő, látva látom,
 Aki voltál ideálom!
 Hittem, égből szállt le lelked,
 S porban csúsz vágyad, szerelmed.
 Meg nem értesz — aki voltál
 Szívemben legszentebb oltár,
 És én még most is szeretlek,
 Bár kerüllek, bár gyűlöllek. —
 Mint a lepkét bűvarázzsal
 Vonja a láng, míg beléhal,
 Vonz és öl szemed sugára,
 Poklát, üdvét ha kitárja.

LEMONDÁS.

Győztél hát felettünk, nagyvilág,
 Vad zajoddal, kalmár számolással
 Elriasztád álmképeink,
 S várod még, hogy felvert szíveink
 Megköszönjék, amért megraboltál.

Óh, ha üdvünk álom is vala,
 Mért nem, mért nem hagytad azt nekünk meg?
 Nagy volt benn az ember, a világ,
 Jó, színesb minden kicsiny virág,
 S így, való vagy álom volt-e, mindegy.

S mit nyujtál dicső álmunk helyett?
 Hej, fagyos lehelleted, világ te!
 S hogyha valami még kéjt szerez,
 Az csak a mult szent emléke lesz.
 S benne a szív eltépett szerelme.

Hát búcsúzzunk! Óh nő, ládd, e szív
 Utadra áldást kérni nem hagy.
 Ilyen önző, ládd, a szerelem,
 Hogy ha boldog nem lehetsz velem,
 Jól esik tudnom, boldogtalan vagy.

Hisz csak addig vagy boldogtalan,
 Míg szívedben teljes fényben állok.
 Míg szeretlek, én is szenvedek,
 S inkább, hogysem elveszejtselek,
 Verjen engem síromig vad átok.

Kedves lesz nekem, tanújelül,
 Hogy szerelmünk törpén nem fogyott el,
 Halvány holdként észrevétlenül,
 Ám miként virág, fa, mely ledűl
 A viharban, legdúsabb díszében.

FELEJTSÜNK.

Ha a végzet rendelte, hogy soha
Már egymáséi ügyis nem leszünk,
Nincsen más hátra, mint a végbucsu,
Aztán mindent, mindent felejtenünk.

Mit nézzük az üdvöt, melyet biránk,
S örökre már lezárva ajtaja?
Bukott angyalnak is, hogy nem feledt.
A kárhozat sorsában az vala.

Ládd, a világ naptára oly rövid,
Három nap az örökhűségi szó,
S egy ember bukta, csak míg újíság,
Legfeljebb szűtlen élcre hogyha jó.

Oh, a világtól majd tanulsz te is,
Jó annak, aki tud felejteni,
Kevés öröm az, amit elveszít,
És mennyivel kevesbek könnyei.

Én is tanullak majd felejteni,
S tanulom végig teljes éltemen,
Míg síratatlan puszta sír alatt
Tán megtudom, mit kell felejtenem.

VISZONTLÁTÁS.

Hittem, hogy boldog levél nélkülem,
S elválásunk kínja csak nekem jutott,
Hittem, hogy szerető férj karában
Kebled, mint hajós a révben, megnyugodt.

Újra látlak. Arcodnak rózsáin
 Régi kedv helyett most hervadást lelek,
 Boldogság helyett könnyben ragyognak
 A hajdan vidám, most lankadó szemek.

Versengtél a pacsirták dalával,
 S hangod sír most, mint az árva őszi szél,
 Kebled hervadó virágin, melyek
 Oly dúsan nyílnak, ahogy szeretél.

Nem hagyott el ifjúság még téged,
 Óh nő, mondd, mi hát, mi ily korán hervaszt;
 Vagy nem ifjúság, de szerelem volt,
 Mely reád bűvölte akkor a tavaszt?

Hej, nem keresem én úgy arcádnak
 Rózsáit, de a gyászt, mely felette ül;
 A rózsák másnak nyílnak, de a gyász
 Érttem áll ott, engem illet egyedül.

SZERET HÁT.

Kebled remeg, arcád ég, drága nő,
 Kötelesség, természet küzd szívedben.
 Akármelyik győz is, leroskadasz,
 A néma ajk mozgása súgja nékem.

Ne nézz rám, óh fordulj el, édesem,
 Ha újra játék, mit velem üzesz, csak,
 Mert hogyha szép szemedbe nézhetek,
 Megőrülök, ha azok is hazudnak.

Ki hitte volna, hogy ha majd e szó,
Amelyet egykor oly epedve vártam,
Szép ajkaidról csendesen lezeng,
A poklot bírja rejteni magában.

Ilyen szörnyű az Isten áldva is,
Vagy mért nem ád erőt azt elviselnem?
Búm meg nem ölt, hogy kínnzon, s a gyönyör
Kínózva öl meg, hogy kékjét ne érjem.

Most tárja fel előttem kincsemet,
Midőn ellöktem azt már mindörökre,
Most adja karjaimba kedvesem,
Midőn mély sír tátong köztem s közöttte.

Elaltatám már szenvedélyimet,
Nyugodt valék, mért jöttél mint szeráf, most
Felrázni a réghúnytak álmait?
Hisz új lemondás rám újból halált oszt.

Tündér vagy-é, hogy visszabúvölél
Egy édes percet még lefolyt időből,
Vagy álom volt-e minden szenvedés,
Mely elválasztott kedvesem szívétől?

Csókod felkölte most, és álmaim
Nehéz alakjai mind szétfolyának.
Eltűnt a tér — el a nehéz napok,
Karomban, óh, te egyedül maradsz csak?

Ki mondja még, hogy visszadobjalak
A sírba, mit köztünk ember nyitott meg,
Téged, kit a nagy ég adott nekem,
Szent zálogául végtelen kegyének?

Miért? végetted tán, zsarnok világ?
Ki jégkebellet a szívnek szabályt írsz,
Szénát kaszálsz lelkünk virágiból,
De kárpótolni egy mosolygást sem bírsz.

Nem, nem, ha mindjárt a világ helyett
Egy isten ütne pártot ellenembe,
A poklot és bünt hívnám frígyesül,
De rólad, óh nő, mégsem mondanék le.

S megérdemlem, hogy elfeledd te is
Érettem azt a nyomorú világot,
Ki a világért egykor elhagyám
Szerelmed, ez egyetlen boldogságot.

BOLDOG ÓRA.

Megcsitult arcád küzdelme végre,
S mint az ég vihar után, kigyúladt,
Kebled reng csak, amint reng a tenger,
Hogyha elfáradt a szél dühében.
Lankadtan dűlsz vágó karjaimra,
Mint borostyán cserfa derekára,
Esdve súgod: gyöngye lettem állni,
Óh te tarts fel, vagy veled bukom le.
Ábrándos szemed félig lezárod,
Félig szóra nyíló ajkaidnak

Hangja elhal, mintha félne, a szó
 Felrettenti szűd költői álmát,
 S felforralt lélekzetté szűrődik,
 Melynek édességét arcom érzi.
 Győzött hát a természet feletted,
 Megszüntél, nő, élni önmagadban,
 Szíved egy veréssel, egy reménnyel
 Szívemben dobog csak. — —
 Keblemen túl nincs számodra élet,
 Hogyha mostan elszakítna a sors,
 Lelkedet is elvinném magammal
 S te halott maradnál. — —
 Elborul a mindenség körülünk,
 Nincsen élet kívülünk e földön,
 Illem és hiú társas szabályok
 Kisszerű korlátai lehullnak,
 Nincsen vágy szívünkben, gondolat nincs,
 Mely ez édes percen túl repülne.
 S mint a lélek, mely kikél a testből,
 Egyesülve isten szellemével
 Boldog, mert most lett csak még egésszé,
 Nem tépik szét többé szűk sorompók,
 Mik közt oly soká sírt:
 Lelkeink közt is lehullt a korlát,
 S boldogok, hegy ekként egyesülve
 Közelebb jutottak Istenükhöz;
 Mégcsak egy kis lépés, s összefolynak
 A világ lelkével. —
 Mért nem tesz most semmivé az Isten?
 Élvezénk egy percet édenéből,
 Mely mint csillag hullt alá a földre.

Mért nem tesz most semmivé az Isten?
 Ilyen boldogság után nagyobbat
 Adni nincs úgylis elég hatalma.
 Óh talán hogy ébredjünk fel újra,
 És körülünk vesszen az ígézet,
 Míg világunk költőitlen arccal
 Bámul újra ránk le! —

SZÍV ÉS ÉSZ.

(Borkához.)

Bölcsesség van, nő, a szerelemben,
 Örülésnek nézze bár az ész,
 Életünk folyóján révbe vinni
 Egyedül szívünk szerelme kész.

Fontol az ész, kételkedik keresve
 Halvány gonddal biztosabb utat,
 Mely az Isten rendelő szavára,
 Mindörökre mély titok marad:

Míg a szív játékos szelleteknek
 Engedvén át kisdéd csolnakát,
 Jobbra-balra hányva gyors haboktól
 Örvények közt menten szökken át.

Messze partot tűz az ész ki célul
 S vágyó gond közt foly le a jelen,
 A szív célja ott van önmagában
 És e cél a boldog szerelem.

Frígyünket sem fűzte az okosság,
A világ illemtörvénye nem,
Önmagában, mint erős istenség,
Alkotá azt csak a szerelem.

Nem néztük, jó, rossz fog-e születni
A jelenből, melyet élvezénk,
Mért is néznénk a kétes jövőbe,
A jelen virága míg miénk?

A jövővel megjő vége úgyis
Mindeneknek később vagy korább,
Mindegy, megbánás, halál-e e vég,
Üdv rezg-é át vagy bú férge rág.

S hát inkább ne nyíljon-é virágszál,
Hát inkább ne süssön-é a nap,
S mondjunk-é le inkább vágyainkról,
A vágyak hogy el ne hagyjanak?

Szerelemnek is romlás valója,
S téged is, nő, bizton eltemet.
Most gondold meg, szűd, eszed kövesd-e,
Hogy később ne vádolj engemet!

Aki engemet akar szeretni,
Az szeressen örülten, vadon,
Vessen az meg minden oly sorompót,
Mit elébe Isten, ember von.

Aki engemet akar szeretni
Légyen angyal és ördög velem,

Hír, jólét ne legyenek előtte
Semmi, semmi, csak a szerelem,

S verve sorstól végig a világon
Aldja a szerelmet boldogan! —
Ily árért sem vásárolta drágán,
Melyben a menny üdvössége van!

LEGSZEBB KÖLTÉSZET.

Nem akkor költök én legédesebbet,
Midőn kezemben izgatott koboz van,
Nem élvezem költői képzeletnek
Legszebb virágit hullámozó dalokban.
Csak vágy a dal, sejtés, mely vonva von
Feléd, feléd, bűvös, tündéri hon.
Patakcsa az, zokogva mely siet le,
Ha itt-ott egy virágot elragad bár
S fényt von reá az ég csalóka tükre.
Más boldogság az, más hon, melyre ő vár,
Míg meglelvén a tenger árjait
Nyugtot talál s felejtí daljait.
Ah megnyugodtam én is kebleden, hölgy,
Elhallgatott dalom. — Mit is zenegjen?
Amit csak sejte, mindaz most valót ölt, —
Mit szó nem bíra, bírom kedvesemben,
S keblére hajtva forró homlokom,
Legédesebb regéit hallgatom.

18. Péterfy Jenő dramaturgiai dolgozatai. Harmadik sorozat. Ára 1— P.
19. Péterfy Jenő dramaturgiai dolgozatai. Negyedik sorozat. Ára 1-50 P.
20. Pázmány világa. Ára 4— P.
21. Tragédia magyar nyelven. Az Sophocles Electrájából nagyobb részre fordítottatott Pesti Bornemisza Péter deák által.
Ára 1— P.
22. Riedl Frigyes: Vajda, Reviczky, Komjáthy.
Ára 2-50 P.
23. Berzsenyi Dániel: A magyarországi mezei szorgalom némely akadályairul. Ára 1— P.
24. Régi magyar folyóiratok szemelvényekben. Athenaeum, Életképek, Hölgyfutár.
Ára 1-50 P.
25. Barcsay Ábrahám költeményei. Ára 2— P.
26. Riedl Frigyes: Madách. Ára 2— P.
27. Madách Imre levelezéséből. Ára 1-50 P.
28. Horvát István Magyar Irodalomtörténete.
Ára 1-50 P.
29. Magyar reneszánsz írók. Ára 2— P.
30. Greguss Ágost: Írói arcképek. Ára 4— P.
31. Karacs Ferencné Takács Éva válogatott munkái. Ára 1-50 P.
32. Verseghy Ferenc: Rikóti Mátyás. Ára 2-50 P.
33. Vachott Sándorné: Rajzok a múltból. Em-lékiratok. (Szemelvények.) Ára 1-50 P.
34. Szeged a régi magyar irodalomban.
Ára 1-50 P.
35. (Kisdi Benedek) Cantus Catholici 1651. I.
Ára 3-50 P.
36. Sopron a régi magyar irodalomban.
Ára 2— P.
37. Riedl Frigyes: Vörösmarty Mihály élete és művei. Ára 3— P.
38. (Kisdi Benedek) Cantus Catholici. 1651. II.
Ára 3-50 P.

39. (Kisdi Benedek) Cantus Catholici. 1675. és 1703. III. Ára 350 P.
40. Báró Wesselényi Miklós naplójából. Ára 1— P.
41. Péterfy Jenő: Magyar irodalmi bírálatai. Ára 2— pengő.
42. Riedl Frigyes: Kölcsey Ferenc. Ára 2— P.
43. Riedl Frigyes: A magyar dráma története I. Ára 2— P.
44. Riedl Frigyes: A magyar dráma története II. (Sajtó alatt.)
45. Berzsenyi Breviárium. Ára 250 P.
46. Medgyesi Pál: Lelki abéce. Ára 2— P.
47. Riedl Frigyes: Mikszáth Kálmán. Ára 150 P.

Az országos érdeklődést keltett sorozatot a legfelsőbb kulturális hatóság is szívesen támogatja.

A V. K. M. 30.449/932. V. ü. o. sz. alatt melegen ajánlja a M. I. R. köteteit a középiskolai tanári könyvtáraknak,

660—02—90/1931. sz. alatt a kereskedelmi iskolák és tanító-, valamint tanítónőképző-intézetek tanári könyvtárainak.

48.

MADÁCH IMRE VERSEI

I.

Kiadta dr. Bajusz Györgyné és Tanártársai
leánygimnáziuma.

Ára 160 P.